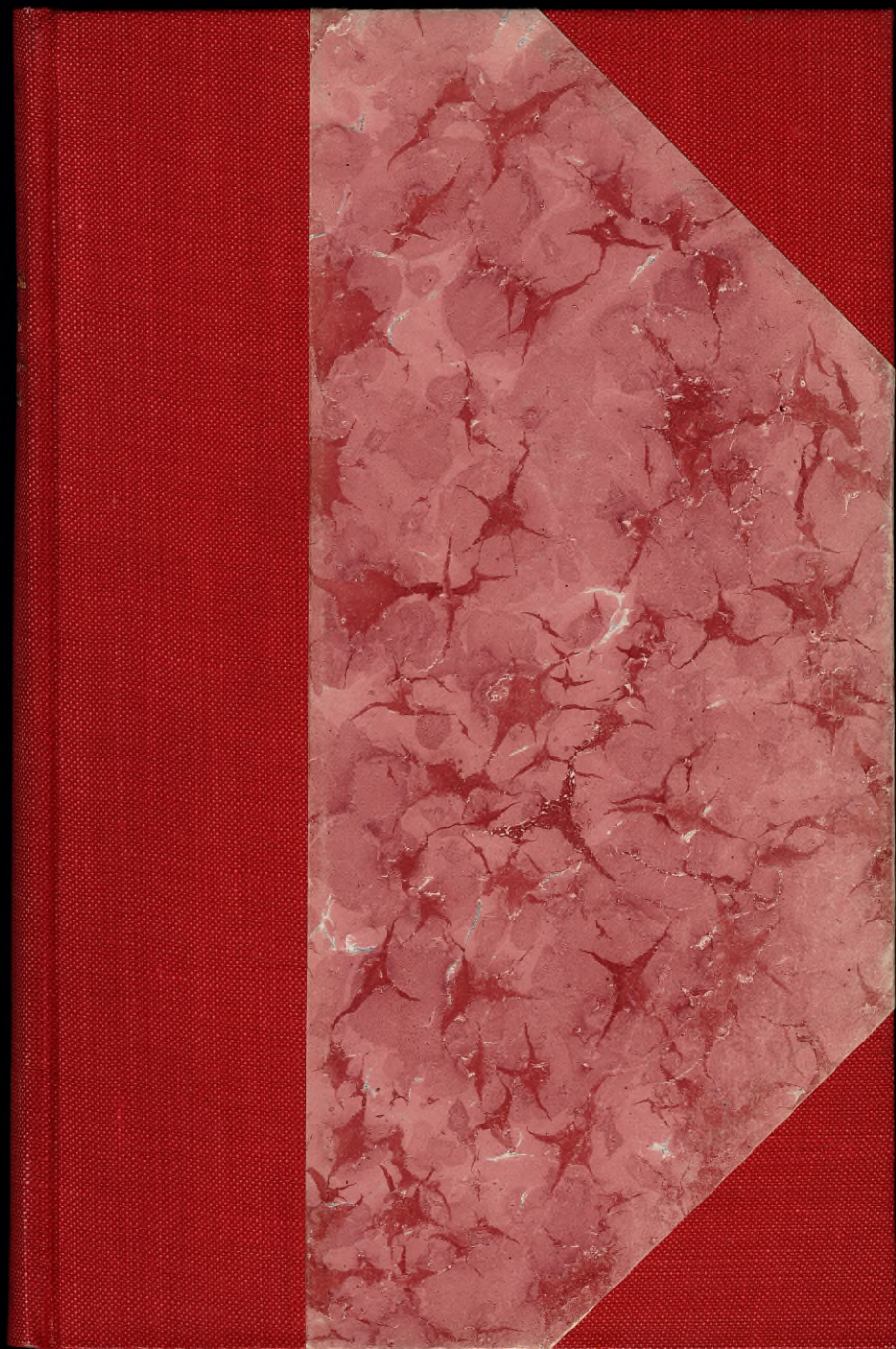

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

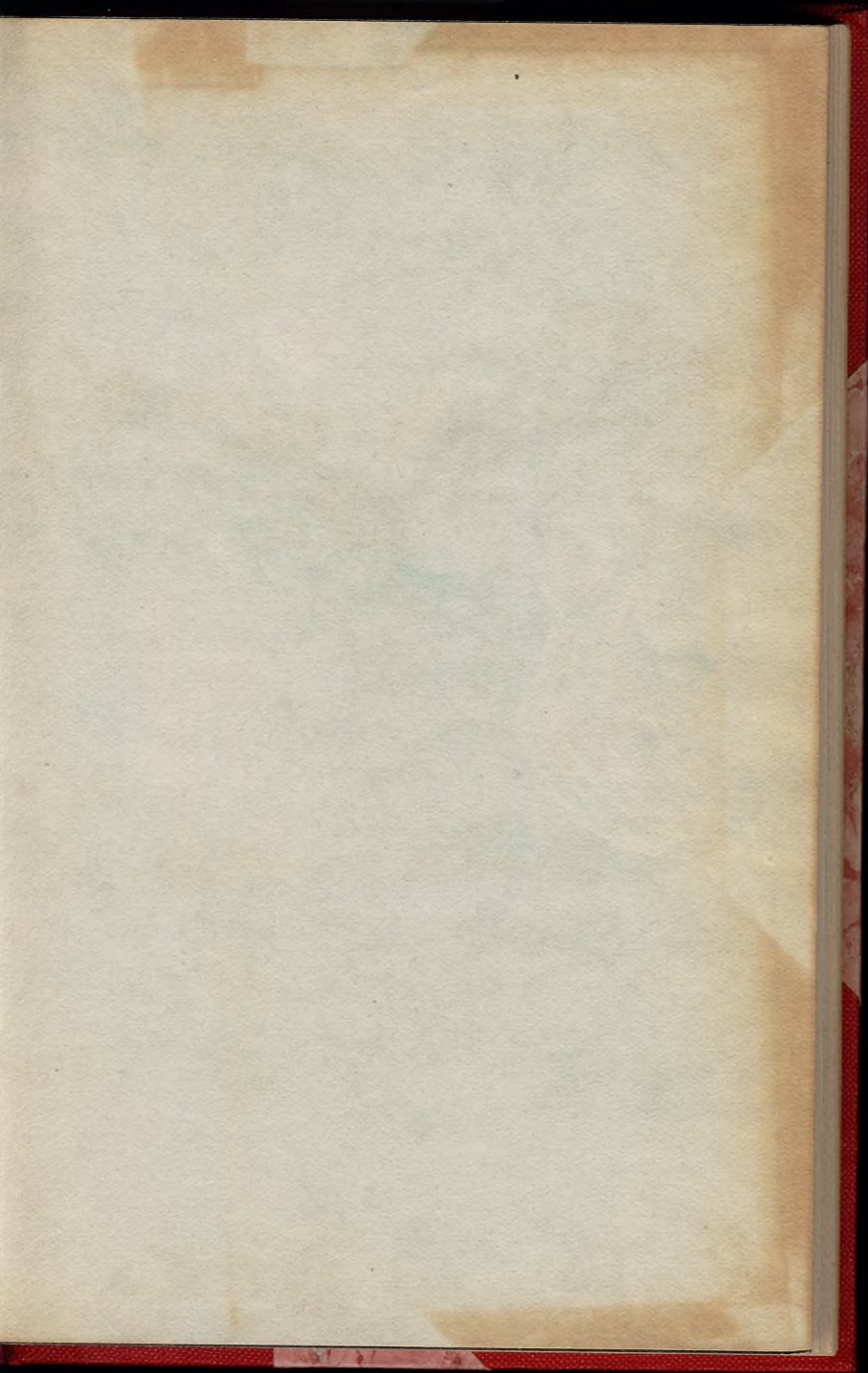
This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

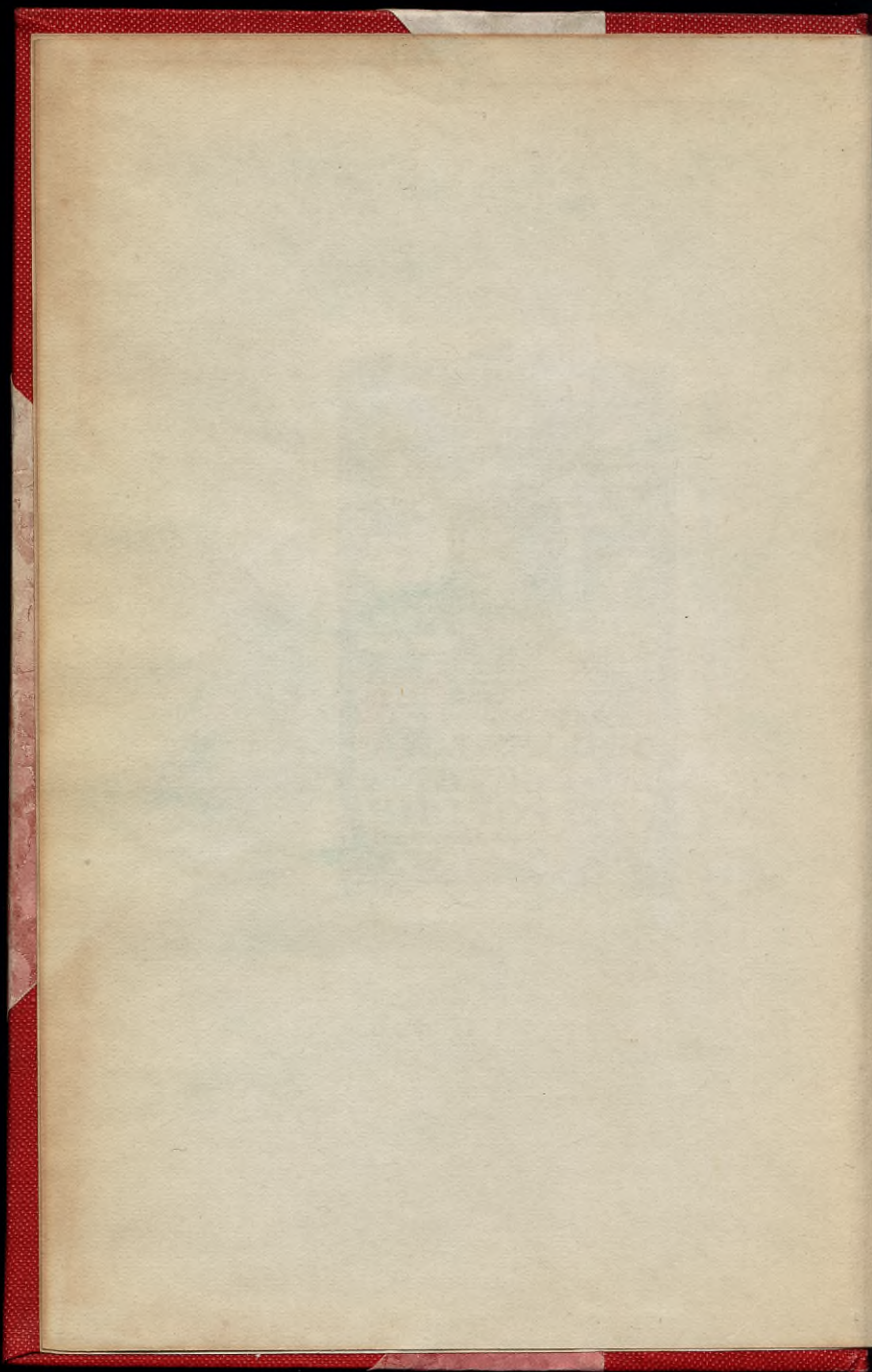

50.

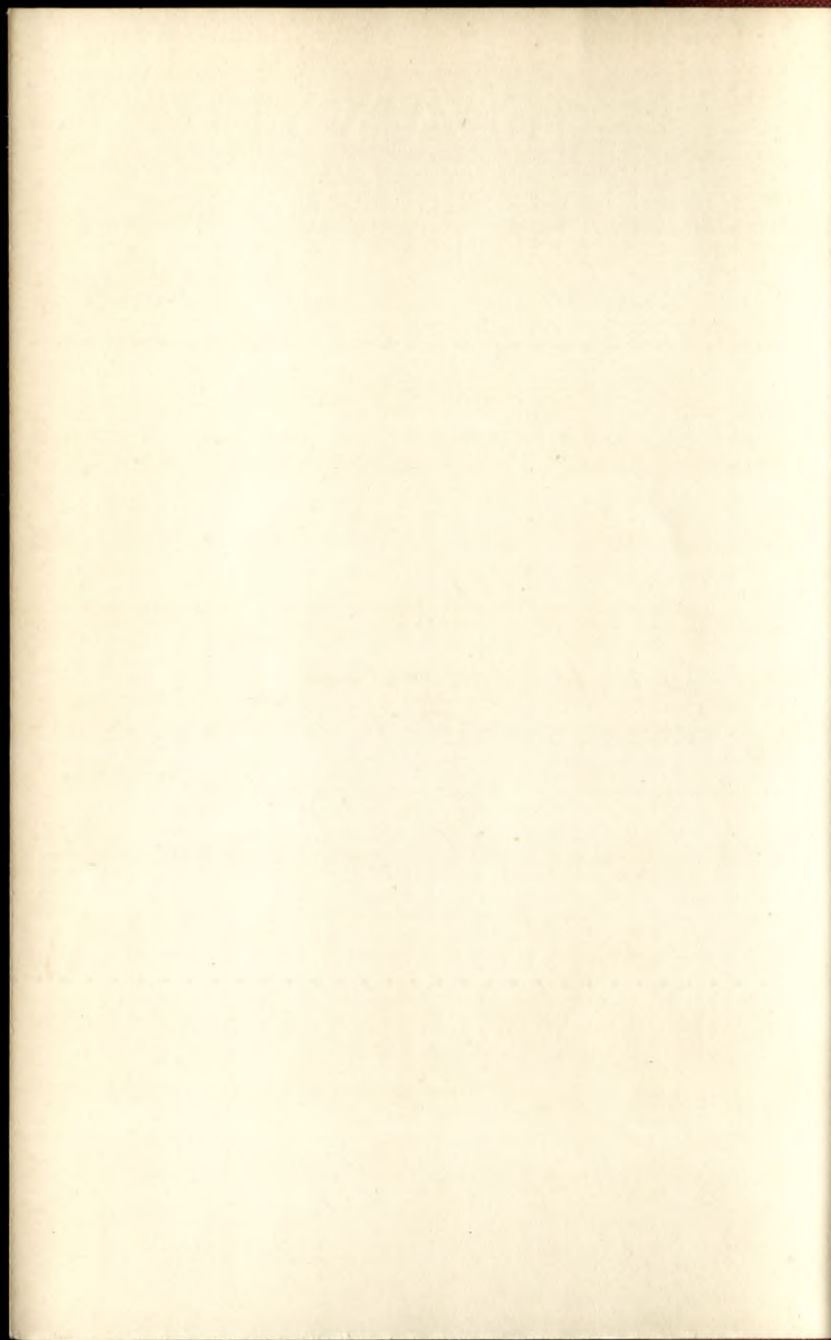
HASSE Z.

KORN ÅT SMÅ
FAGLAR

ALLVARLIGA SÖNDAGSBERÄTTELSE

STOCKHOLM ALBERT BONNIERS FÖRLAG

KORN ÅT SMÅ FÅGLAR

ALLVARLIGA SÖNDAGSBERÄTTELSE

AV

HASSE Z

[H. H. Zetterström]

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI

STOCKHOLM

STOCKHOLM

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1915

Jag var mitt uppe i ett allvarligt korrektur då den vakthavande öppnade dörren, stack in huvudet och sade:

— Nu går jag.

— Var så god, sade jag, och så blev jag ensam. Jag ändrade ett k som skulle vara ett h och jag tog bort ett ord som var för mycket, jag skrev om en hel mening som föreföll mig för tung, jag —

Plötsligt slocknade det elektriska ljuset. Jag reste mig och gick trevande i mörkret tvärs över golvet till strömbrytaren. Med ett hörde jag sorl av röster, som talade om varandra med stor iver. Jag fann den elektriska knappen, vred om, och befann mig, icke i

mitt arbetsrum utan i en stor samlings-sal, sannolikt ett rum tillhörande festvåningen på någon restaurang. Salen var full av eleganta herrar och damer som sutto och stodo i grupper, samtalande med livliga gester.

Jag befann mig vid väggen av det stora rummet. Ingen lade märke till min närvaro, jag kunde ostört iakttaga och höra allt vad som försiggick. Till min förvåning fanns det ingen av de församlade som jag icke kände från gatan, kaféerna och teatrarnas salonger. I detta rum voro församlade alla stadens ryktbarheter, alla de människor som nämnas i tidningarna, som fotograferas och karikeras och behandlas på vers i dagspressens söndagsnummer. Alla de män och kvinnor om vilka skvallret går, om vilka man hört allt, utan att veta något.

Någon ringde i en liten klocka, det blev tyst och den gamle, ständigt unge och elegante skådespelaren sade med en kort handrörelse:

— Mina damer och herrar, vi måste välja en ordförande. Vi måste tala en i sänder. Vi

måste ha ett program. Vem behagar församlingen utse att leda förhandlingarna?

Den evigt unge skådespelaren valdes med acklamation. Han bugade sig lätt av tacksamhet, knackade i bordet med fingerspetsarna och sade:

— Vi veta alla vad som fört oss tillsammans denna afton. Ett stort gemensamt intresse förenar oss: upprätthållandet av vårt anseende. Folket talar om oss. Sådant kan icke hindras och är dessutom ofta pikant och nyttigt. Men man talar icke längre om oss med tillbörlig aktning. Då jag går på gatan

ser jag ofta människor, enkla människor som le, ja, rent av skratta då de få se mig. Säkerligen hava vi alla på sista tiden gjort denna iakttagelse. Vadan kommer sig nu detta? Vem bär skulden till denna alltmer omfattande och tydliga missaktning? Jag tvekar icke att säga det: skulden är skämttidningarnas och karikatyrtecknarnas! Dessa samvetslösa herrar som år efter år, månad efter månad, spaltparad efter spaltparad, förlöjliga och vanställa våra utseenden och personliga egenheter. Och huru närgånget behandlar man oss ej! I synnerligen privata situationer ritar man av oss till allmänhetens spott och spe. Publikens uppfattning, från början oförvillad och full av aktning för våra personer, har förgiftats, man ser oss nu endast som gyckelbockar åt vilka man fräckt och opåtalt kan skratta hur mycket man behagar. Men detta måste ta ett slut! Därför hava vi i dag sammanträffat på detta rum och må nu de som önska, uttala sin mening i frågan. Diskussionen är öppen och fri.

Ordföranden satte sig. Tystnaden låg ännu

kvar över församlingen då direktören för stadens teatrar med iver begärde ordet.

— Herr ordförande! Mina damer och herrar!
I kännen mig alla! Jag är född i denna stad,

jag har lekt som barn på stadens gator och som äldre har jag köpt dess teatrar utom tills vidare en eller par. I kännen mig! Och nu frågar jag eder alla: har jag ett ansikte som en fånig pannkaka, sätter jag

ut min bakdel i luften och går inåt med bägge fötterna?? Jag bara frågar!

Här reste sig hela församlingen och ropade med hög röst: Nej! Nej!

Direktören fortsatte:

— Jag tycker om reklam. En fin och nätt och vänlig reklam för mig och mina teatrar, men dessa nidbilder —

— Herr ordförande! ropade den unge skådespelaren med Entusiasmen och Temperamentet.

— Jag talar ännu, svarade direktören. Var god och vänta tills jag slutat!

— Om jag inte får ordet nu genast så dör jag, skrek den temperamentsfulle skådespelaren. Försök inte hindra mig! Ordförande!

De närsittande togo fatt i den unge mannen och ledde ut honom. Teaterdirektören fortsatte:

— Den fina reklamen behöva vi alla, men smutsbilderna från skämtpressen blir vår död. Jag spelar själv teater! (besvärliga hostningar från olika håll i salen). Jag är farsör och en gång skrev en kritiker om mig:

Direktören bör inte spela längre. Hans karikatyr är betydligt roligare än han själv. Vi äro fullt belättna med den.

Jag frågar, mitt herrskap, är sådant tillständigt? Jag föreslår bildandet av en förening De avritades klubb, där vi kunde ena oss om en protest och demonstration mot denna förföljelse. Jag vill —

Den temperamentsfulle skådespelaren med

Entusiasmen slet sig lös i tamburen och kom instormande. Han sprang upp på en stol och talade fort och livligt:

— Camorran, Camorran! Överallt Camorran! Kritikerna äro djur och tecknarna äro djur och alla äro djur och jag är konstnär, mina damer och herrar. (Talaren bars ut för andra gången och stadens anarkist erhöll ordet):

Medborgare!

Jag förvånar mig aldrig över vad som händer i tjuvsamhället. Jag är medlem av Föreningen för humanitär barnalstring. Jag föreslår de närvarande att gå in i den föreningen. Genom den humanitära barnalstringen —

— Till saken, avbröt ordföranden under det att en äldre dam avlägsnade sig.

— Till saken! Jaså, ni menar dom där karikatyrerna! Dom angår mig inte alls. Tecknarna äro okunniga idioter! I går hade jag skägg, i dag har jag inget skägg, men tror ni dom håller reda på det!? Dom ritar mej med skägg allihop! Nej, föreningen för humani —

— Herr ordförande!

Den långa, ståtliga skådespelerskan, landets tragedienne fick ordet. Det gick ett sorl av beundran genom den stora salen då hon reste sig och började tala:

— Mina vänner! Ingen rår för sitt utseende. (Här brast chefen för stadens brännvinsbolag i tårar.) Som bekant, fortsatte den

celebra konstnärinnan, är jag något lång till växten, noga räknat $3\frac{1}{2}$ meter, med klackar. Detta ha nu tecknarna vetat att begagna sig av. Enligt mätning som jag verkställt ritas man mig $8\frac{1}{2}$ meter lång, varjämte man gör min mun, som nu är fullt proportionerlig, 10 cm. bred, till 12 cm. med neddragna och 19 cm. bred med uppdragna mungipor. Jag kan stående upprätt, på dessa teckningar lägga mina händer nedanför knäna och min man, jag har verkligen trots denna förföljelse blivit gift, har en gång i förtroende berättat mig att han aldrig skulle gift sig med mig om han inte sett mig i verkligheten före bröllopet. Jag ber att få anmäla mig som ständig medlem i den påtänkta föreningen.

— Herr ordförande! Det var den högerpolitiska lektorn som fått ordet. Jag ber få tacka den ärade talarinnan för vad hon sagt om utseendet. Jag är icke någon vacker karl, men jag tycker ändå att man går väl långt då man i vissa familjer begagnar min karikatyr för att skrämma de små barnen med då de äro stygga. Det är för mycket. I riksdagen

skall jag nästa år motionera om införandet av spöstraff för karikatyrer, 1:sta resan, tortyr för 2:dra resan och bränning å bålet med musik för 3:dje och 4:de resan. Jag tackar för ordet.

— Mina damer och herrar! Det var en skygg stämma som talade. Jag ber så mycket om ursäkt för att jag vågar yttra mig trots att jag bara är en civil sjöminister, jag ber så mycket om förlåtelse om jag stör, men jag har egentligen ingenting emot en karikatyr bara den är kvick. Alltsedan jag tillträdde min befattning har jag längtat efter en sådan. Den dagen man gör en kvick karikatyr av mig skall bli en högtidsdag i mitt liv.

Talaren satte sig och det blev tyst tills stadens flintskalligaste kapellmästare sprang upp på en stol och talade:

— Ordförande! Herrar och damer! Humbug alltigenom! Så det. Jag älskar reklam, reklam på alla sätt! Det finns inga nog elaka, nog nedriga karikatyrer! Vi kunna inte leva

utan reklam! Jag går på gatorna som affischbärare, jag säljer tidningar, jag står på näsan, jag gör vad som helst för reklam, bara reklam, och då jag alldeles nyss i denna ärade församling upptäckt en representant för skämtpressen (han vände sig mot mig) ber jag eder alla förena er med mig i framförandet av ett hjärtligt tack till denne vår store och gode välgörare, på samma gång som jag uttalar en förhoppning att detta möte så karikerat som möjligt måtte refereras i hans tidning!

Församlingen hade rest sig i stum förvåning och allas blickar riktades mot mig. Jag bugade mig förläget och gick baklänges mot dörren, övertygad om att jag i nästa ögonblick skulle krossas till döds. Man trängde sig också in på mig och i mina öron hörde jag viskningar:

— Ta inte illa upp! Det här är alltsammans ett skämt! Bli inte ond! Vi mena inte alls vad vi prata! Ni förstår väl! Och så för guds skull glöm inte bort oss — det vore det värsta som kunde hända!

Jag var vid dörren. Någon öppnade den

2. — *Korn åt små fåglar.*

och jag föll baklänges. Jag hörde ett hänskratt från den entusiastiske skådespelaren med Temperamentet och då jag vaknade till medvetande satt jag åter i mitt arbetsrum och rättade ett allvarligt och högst viktigt korrektur.

*Teckningarna av
C. A. Jacobsson.*

PRAKTISK UPPFOSTRAN.

För en vecka sedan kom den av mina söner som är yngre bror till Emanuel och 7 år gammal och visade mig sin första skämttidning. Den var 4: sidig, ritad och skriven för hand samt handlade om mig, Emanuel, Redaktören Själv och Redaktörens moder. Alltsammans var sig likt som då jag själv första gången gjorde det. Inte kvickare men heller inte dummare. Jag kallade på Redaktörens moder och så sade jag:

— Detta är straffet och följderna av en icke nog allvarlig uppfostran. Huru skall detta sluta? De bli kanske författare, tecknare, ja måhända de rent av gå in vid teatern! Vi ha icke varit nog förutseende, men om det nu kan vara till någon nytta, vill jag berätta huru en viss fondmäklare i denna stad uppfostrar

sina barn. Hans system går helt naturligt ut på att få barnen att förstå nyttan och värdet av det materiella här i livet. Det gäller att få dem till praktiska, starka och sluga penningmänniskor.

Så här går det till:

När barnen äro mellan 3 och 6 år gamla, ställer han upp dem på ett led, håller en femöring i handen och ropar:

— Guld! Guld!

Och så springer han till ett annat rum. Barnen efter för att fånga femöringen. Alla ropa: Guld! Guld! Jakten går genom hela våningen över stolar, bord och soffor, slutligen tröttnar den jagade, ger efter, och femöringen erövrar av den starkaste. Dagen därpå är slanten 10 öre och jakten och arbetet blir ännu hårdare men med samma resultat som dagen förut. Så småningom stiger summan till 25 öre, 50 öre, 1 krona, och då barnen ha nått 10 år är man uppe i en femma. Vid konfirmationsåldern är femman utbytt mot det stora åtråvärda: En grängesbergsaktie! Den som lyckas erövra den har samtidigt avlagt

sin första bankir- och fondmäklareexamen och kan med fullt skäl väntas bli en god och trogen medlem i ett aktat samhälle.

Såväl konsten som litteraturen skulle säkerligen vinna på att denna uppfostringsmetod vunne en allmännare spridning. Jag rekommenderar den till det bästa.

RESEBERÄTTELSE.

En xylograf vid namn Andersson var född i Stockholm men lämnade sin födelsestad och var borta i 15 år. Då han kom tillbaka uppsökte han gamla ställen, träffade gamla vänner och gjorde den iakttagelsen att man talade om samma saker och berättade samma anekdoter som för 15 år sedan. Xylografen blev häröver mycket besviken och for strax tillbaka till sin håla i landsorten.

Häromdagen kom Johannes Bidell till staden. Han hade varit borta i 9 år och satt, då jag kom in, i sin vanliga soffa på sitt vanliga kafé. Jag tänkte på xylografen Andersson och blev därav alldeles tyst, ty det fanns ingenting att säga som jag icke kunnat sagt för 9 år sedan. Johannes var också alldeles tyst. Han hade sett nästan hela världen och

det är inte mycket att hurra för. Om man nu nödvändigt skall hurra.

— Upplevat något underbart?

— Knappast. Det finns ett ordstäv som är sannare än alla andra: man har inte roligare än man gör sig. Men vill man så kan man.

— Jag kommer senast från Monte Carlo. Vann ingenting, ty jag spelade icke. Enda sättet att icke förlora. Jag bodde på hotel L'Europe. Mycket bra på allt sätt. Där fanns egentligen bara millionärer, inte sådana som här hemma, utan riktiga, med flera millioner. Vanderbilt, Rotschild, Gould och de andra allra värsta. Vi träffades ibland vid lunchen, hälsade, talade om vädret och försökte förlåta varandras existens.

En dag kom jag bort från mitt vanliga kvarter och hittade på en bakgata ett litet kafé som jag aldrig sett. Jag gick in. Där satt en ung man före mig. Vi kommo i samtal och efter en stund kände jag hans liv. Han var 25 år gammal, rysk student och i landsflykt, hade det dåligt och var beredd på allt. Jag tänkte på millionärerna på mitt hotell

och helt plötsligt fick jag för deras räkning en god idé att hjälpa den unge mannen.

— Ni behöver pengar, sade jag, här finns rikt folk, låt oss göra en insamling. Vi sätter upp en lista, jag skriver mitt namn först med 2,000 frcs — dem får ni inte! — och sedan kan ingen av millionärerna satsa mindre.

Vi satte upp listan och jag skrev först: Johannes Bidell 2,000 frcs. Sen skrev Rotschild, sen skrev Gould, sen skrev Vanderbilt och sen skrevo alla de andra. De skrevo inte på med glädje, det gick mera av gammal vana. Den unge ryssen fick tillsammans 23,000 frcs och det var ju icke så litet.

Det blev en paus och så sade Bidell:

— Dagen därpå flyttade jag från hotellet.

— Varför det?

— Jo, Rotschild kom också med en lista för en landsflyktig ryss — och mer än en hade jag inte råd till.

BAKOM KULISSERNA.

10 ÅR SOM REDAKTÖR AV SÖNDAGS-NISSE.
UR MINA MEMOARER.

1901 i juli gav jag ut mitt första nummer av Söndags-Nisse. Det var inte bra. Papperet, som varit skärt förut, var vitt, och kvickt folk skrek genast att vi bleknat av fruktan för konkurrenterna. Vi ha aldrig bleknat. Och aldrig fruktat.

Det var som sagt på sommaren och jag rådgjorde med O. A. huru vi skulle sköta tidningen. O. A. tog saken mycket lugnt, men intresserat. Vi sutto på Metropols kafé och O. A. sade:

— Nu händer det ju inte så mycket så här på sommaren. Men i augusti börjar ju riksdagen.

Sedan rådgjorde jag aldrig med Andersson om vår politik.

Men O. A. ritade de aktuella, ibland politiska, första sidorna. Vi minnas alla huru utmärkta de voro. I de flesta fall hade han mycket litet reda på vad teckningen rörde sig om — han var ju konstnär — men aldrig fördärvade han en god idé. Snarare tvärtom. Jag blev alltid glad när han kom med sin teckning. Svenska folket blev det också. Det vill säga de som följde med dagshändelserna. De andra, den stora publiken, blir alltid oförstående.

Jag for en gång till Saltsjöbaden. Mitt emot mig satt ett äldre äkta par. Frun hade av nyfikenhet, kanhända, köpt Söndags-Nisse. Hon stirrade på förstasidsteckningen och så sade hon:

— Man ska visst vara särskilt bildad för att begripa den här tidningen.

Mannen kastade ett öga på bladet, tänkte ett ögonblick och så svarade han:

— Det är kanske en fixeringsbild eller kanske en rebus.

Sådan kan du vara, Svenska Folk, ett må du dock veta: det är bättre att vara kvick för få än dum för många.

O. A. var punktlig, så där lagom, och pålitlig. Det hände honom en gång att han försökte roa sig med Redaktören. H. M. Konung Oscar II hade invigt ett nytt vattenledningsverk i Stockholm. Vi skulle ha en teckning över den saken — det fanns ingenting annat att ta till. O. A. skulle rita konungen, omgiven av sin stab, öppnande vattenledningen. Teckningen kom i sista minuten. Den föreställde helt enkelt en öppnad vattenledningskran ur vilken vattnet rann. Ingenting annat.

— Det här duger ju inte, sade jag.

— Det går utmärkt. Skriv bara: Vattenledningen öppnad.

O. A. gick och på 20 minuter ritade Nils Ringström en ny första sida med den då rätt okände herr Arvid Lindman till häst. Det övriga har jag gudskelov glömt.

O. A. blev nog förvånad när tidningen kom ut. Men vi voro nog stora gentlemän att icke beröra ämnet.

O. A. kom egentligen bara en gång för sent.

— Förlåt, sade han, att jag dröjde litet. Men jag har varit på hovet.

— På hovet?

— Ja, jag har tecknat litet för kronprinsessans (nuvarande drottningens) basar på Runan och så ville hon tala vid mig i dag. Gruth sa att jag skulle ha lång svart rock — vad menas med det?

— Redingote, vad hade du?

— Det här.

Det var svart kavaj och grå byxor.

— Nå, och vad sa kronprinsessan?

— Hon var vänlig.

— Och kronprinsen?

— Jo, han kom in ett tag och var också vänlig — han var klädd till general.

*

Att vänta på en teckning kan vara rätt prövande för en man som ger ut en tidning. Albert Engström fick en gång en beställning på ett omslag till en jultidning.

Teckningen dröjde. Utgivaren telegraferade:

När kunna vi vänta omslaget?

Engström svarade:

I dag, i morgon, och alla följande dagar.

*

Då en ung man blir redaktör för en tidning bli alla människor så vänliga mot honom. De komma med goda råd och hänvisningar. Man kom också till mig.

— Du skulle ha mera eleganta teckningar. Publiken vill ha chicbilder.

— Du skulle försöka att få Johansson att skriva hos dig. Han är så kvick.

— Att du kan använda den där Bergbom som tecknare! Han är ju omöjlig.

Ibland har jag svarat:

— Publiken vill ha! Vad är publiken? Kasper har en publik, Stockholms Dagblad har en och vi ha en. Publiken vill inte ha något särskilt. Men får den något bra, tar den det med glädje.

— Man får inte följa publiken. Man skall gå före publiken, ledande — sade en gång Jörgen. Och han hade rätt. Som oftast. Publiken är inte så dum som en del tidningar tro. Men man får inte underskatta den.

Publiken är dessutom farlig, ty publiken är ett stort och nyckfullt barn som lätt vänder ryggen åt en smilande.

För att redigera en skämttidning krävs framför allt ett samvete, sade Ellen Key.

Man skrattar med en kvick, men man bär aktning för den gode, sade också Anna Maria Lenngren.

En skämttidningsredaktör bör innerst vara en djupt allvarlig man. Hans skämt bör ha ett syfte. Att få folk att skratta är lätt — få dem att tänka är svårare.

Ett gott skratt förlänger käften, sade O. A.

En skämttidningsredaktör skall ha mod att stöta sig med alla människor, utom med sig själv.

Man har också sagt:

— Söndags-Nisse borde vara Sveriges Simplicissimus.

Ack, världen har bara en Simplicissimus. Den är icke Tysklands, den är hela världens — dess bästa medarbetare äro ju skandinaver.

Och uppriktigt sagt, enligt min mening, behöver Sverige ingen Simplicissimus. Varje land har den skämtpress det förtjänar. Sverige är lyckligt.

*

På 80- och 90-talet stod vitsen som kvickhet. Vitsen är numera avskaffad bland bättre folk. Det är icke längre fint att vitsa. Man skrattar icke längre åt en vitsare, man ler, medlidsamt.

— Kan då en vits icke vara kvick?

— Naturligtvis, någon gång, men då är det en kvickhet trots vitsen.

En vits kan vara rolig, lustig och locka folk att skratta. Den tillhör det komiska och har ingenting med humor att göra.

Vitsen är tungans saltomortal på humorns bakgård, säger göteborgaren Grevillius.

Är humorn från änglarna så är vitsen från djävulen, sade Mark Twain.

En humorist skall ha tre ögon. Två att se med och ett att överse med — mena vi själva

*

— När en tecknare allra första gången kommer med en teckning, ser ni då om det är något med honom? Om han kan bli något?

Ja, i de flesta fall. På den mest klena teckning ser man lätt om den är gjord av en dum eller intelligent karl. En dum karl kan möjligen måla bra tavlor, men teckna kan han inte. Inte lurar han mig. Men det tar tid innan en tecknare slår igenom. O. A. förstod man genast. Han var ju fullt färdig när han kom till Söndags-Nisse. Men han gick framåt, mot enkelhet i linjer för varje år. Carl G. Laurin, skämtbildens kunnige författare, beskyller honom för ett visst slarv och en viss rafsighet. Vilket misstag! De teckningar av O. A. som

verka slarviga och rafsiga äro ofta de som han mest vinnlagt sig om. En teckning är icke slarvig därför att den ser så ut.

Ivar Arosenius, den liksom O. A. för tidigt bortgångne unge konstnären, tecknade mycket i Söndags-Nisse. I början under rätt högljudda protester. Det duggade anonyma brev och telefoneringar:

— Hur kan ni ha en så genomusel tecknare som Arosenius?

Det gick så långt att min egen husvärd ringde på och förklarade att han skulle sluta prenumerera om inte Arosenius upphörde att teckna.

Jag tog saken lugnt och värdigt, ända tills en daglig tidning i en liten notis förkunnade Arosenius oduglig som skämttecknare. Då skrev jag till Arosenius:

— Skicka mig så mycket ni har färdigt! Jag vill ge ut ett Aroseniinumner. Aroseniinumret kom. Ni minns det kanske. Det var ett av de bästa Söndags-Nisse haft. Kritiken teg.

Men Arosenius dog och så gick det som

alltid, man upptäckte hans geni. Tidningarnas konstanmälare sjöngo lovet i långa spalter och den utställning av konstnärens arbeten, som ordnades på själva Akademien, blev den mest lyckade på årtal. De sista dagarna stod publiken i kö långt ned i trapporna.

Det var den utställningen. Den första fick ett annat mottagande. Första dagen kom ingen besökande förrän fram på middagen. Det var en äldre dam. Hon gick en stund och tittade på konstverken och så plötsligt trippade hon till kassan och bad att genast få igen sin krona — något rysligare hade hon aldrig sett i konstväg. Den upprörda damen fick inte igen sin krona. Konstnären hade redan tagit den och åt just frukost på den.

*

Många nummer ha vi givit ut under Vår redaktörstid. Över 500 säkert. Minns ni de första specialnumren? Söndags-Nisse var den första tidning i Sverige som gav ut specialnummer. Och alla julnumren. Och numret

som Cleo redigerade — det gick i tredubbel upplaga. Vi äro ju så svaga för allt utländskt. Och numret med Emil Strömberg och Viktor Lundberg som redaktörer — jag minns att jag anmärkte på Milles kåseri. Det var i något fall oklart.

Mille medgav att jag hade rätt, men, sade han, publiken ska tänka litet själv också.

*

Och alla de anonyma medarbetarna. Som höra en kvickhet, en rolig historia, och som skriva ned den och skicka den till oss och sedan aldrig se till den vidare. Det finns inte grymmare folk än skämttidningsredaktörer. Sura. Lea på allting. Gilla ingenting annat än vad de själva hitta på. I papperskorgen med alltihop det andra. Sänder man med porto så händer det ibland, att man får tillbaka bidraget — i många fall stjåla de helt enkelt märket för sin privata korrespondens.

Det händer också att de vänliga frivilliga

medarbetarna gå upp på redaktionen och lämna sina bidrag. Besked: kom igen i morgon.

I morgon: redaktören är inte här. Kom igen nästa vecka.

Nästa vecka: här är bidragen, de lämpa sig ej för oss. Eller: vi ha så mycket inne.

Svar: Ja, men jag har sett mycket sämre saker i tidningen.

Det svaret har redaktören hört många gånger förut. Han ler vemodigt:

— Ja, men nu skola vi försöka bli bättre!

Jag minns en frivillig medarbetare. Det är 4 à 5 år sedan han började. Han var smed och arbetade på en stor verkstad på Kungsholmen. Han kom en lördag middag, begärde ett samtal med redaktören, infördes, slog sig ned och satt i över en timme och berättade historier. Det var världens äldsta anekdoter, som en gång roat Israels barn på tejudningarna i Noaks ark. Jag blev allt tröttare och tröttare men han allt gladare. Han skratade stora tårar, slog sig på knäna och frågade efter varje poäng:

— Den är väl god! Den går väl!

Slutligen kom en historia jag aldrig hört förr. (Den befanns sedan vara 32 år gammal, söndertuggad, smält och omtuggad igen av alla landets anekdotblad.)

Jag köpte historien för 3 kronor. Jag borde aldrig ha gjort det. Mannen kom igen nästa lördag. Åter en timmes uppläsning, skratt och väsen. Det slutade med nya 3 kronor för att få i väg honom. Nästa lördag fick han hämta 3 kronor vid kassan genast han kom utan att berätta några historier. Sedan såg jag aldrig till honom. Han måste ha råkat ut för något mycket svårt olycksfall.

*

— Skämtpressen har ofta gamla historier.

Aldrig Söndags-Nisse. Våra historier äro absolut nya. Ha de förut genom slarv kommit in i någon annan skämttidning så har ju ingen läst dem. De födas i Söndags-Nisse.

För övrigt finns det inga nya historier. Allting går runt, runt, och kommer ofta igen till utgångspunkten. Albert Engström ritade

en gång en serie i Söndags-Nisse om en pojke rökande en cigarr som blev allt större och större. Från Söndags-Nisse gick teckningen till en tysk tidning, därifrån till en fransk, så till en engelsk, en australisk och så tillbaka till Sverige till ett obetydligare skämtblad.

Var börjar en kvickhet och var slutar den? Ingen vet det.

Sluta därför upp att tala om gamla historier — den anekdot ni nyss skrattat åt och trott vara ny är kanske årsbarn med er själv.

*

Det var mycket länge sedan jag skrev något så långt som detta. Min ovanliga pratsamhet beror på att ämnet är outtömligt. Huru lustigt och fullt av humor är icke livet!

FÖRSTRÖELSER.

Häromdagen for jag med en spårvagn från Lidingön. Det var en vanlig tråkig spårvagn full av allvarliga, tysta människor. Även jag var mycket tyst och mycket allvarlig, men då vi kommit ombord på färjan och voro mitt ute på havet, sade jag till Halldén, som satt bredvid mig:

— Det var mycket tråkigt det där med prins Eugén.

— Ja, svarade Halldén, högst allvarligt, han borde varit litet mera försiktig.

Alla passagerarna ryckte till. Färjan var nära att kantra. Vad hade hänt prinsen? Allas ögon riktades mot oss och allas öron växte. Luften var mättad och tjock som gröt av nyfikenhet. Och så denna hemska tystnad som stod som en stor gravsten mitt i vagnen.

Färjan lade i land och vagnen rullade mot staden. En äldre dam stod inte ut längre. Hon gick ut på plattformen och frågade konduktören:

— Va ä de som har hänt prins Eugén?

— Inte vet jag, sade konduktören.

— De ä några herrar som tala om honom därinne. Det skulle ha hänt honom något.

Vagnen stannade vid en hållplats. Tre herrar trängde sig ut ur vagnen på en gång och frågade efter Aftonbladet. Konduktören steg av vagnen, gick fram till föraren och sade:

— Har du hört det där om prins Eugén?

I detsamma kom en kontrollör och vagnen fortsatte. Vi stego av vid Stureplan för att byta vagn, då en tjock herre kom flåsande efter oss och frågade:

— Vad är det som hänt prins Eugén?

— Jo, sade jag, om ni tar grön vagn och fortsätter med den till Slussen och där tar en vit vagn, kommer ni till Sibyllegatan.

Den feta herrn står ännu kvar på Stureplan och stirrar. Han står alldeles stilla. Gå

tyst, så att ni inte stör honom. Hans hjärna arbetar.

Halldén och jag stego upp på en vit vagn för att åka till Vasastaden. En äldre fru trängde sig upp före mig och trampade på mina lackkängor. Hon satte sig längst fram i vagnen och jag stannade på plattformen.

Konduktören kom för att få avgiften. Jag gav honom 20 öre och sade:

— Det är för mig och för damen där framme.

Konduktören gick in i vagnen och då han kom till den äldre damen stack hon fram 10 öre men konduktören sade:

— Det är betalt.

— Nej, jag har inte betalt, sade damen.

— Fruns sällskap som står på plattformen har betalt, svarade konduktören.

— Jag har inget sällskap, sade damen. Vill ni inte ha pengar?

Konduktören svarade icke. Han hade fått pengar. Det var nog. Då svarade den äldre damen:

— Men jag ska ha övergång vid Vasagatan!

Konduktören gick ut på plattformen och sade till mig:

— Herrns sällskap skulle ju ha övergång vid Vasagatan.

— Förlåt, jag glömde det, sade jag, här är ny avgift, var god lämna damen övergångsbiljetten.

Konduktören gick in och lämnade biljetten.

Damen tog emot den och sade:

— Gör ni alltid på det här sättet? Far man gratis jämt här?!

— Nej, fruns sällskap har betalt för frun, svarade konduktören.

Då reste sig den äldre damen, gick rak och stel ut genom vagnen och steg av från plattformen, medan vagnen var i gång. Hon dog.

Man bör aldrig trampa på mina lackkängor.

Vid nästa hållplats steg Björkman upp. Han var smutsig och ruskig. Hade en gammal stukad hatt och var lerig om fötterna.

— Så du ser ut, sade jag.

— Jag har varit ute på Lidingön och sett på min tomt, svarade Björkman. Jag klär mej alltid så här, när jag far till landet. Det tjänar ingenting till att vara snygg ute i lerhögarna så här på våren.

— Nej, visst, sade jag. Och då vagnen stannade nästa gång gick jag in bland passagerarna, tog av mig hatten, stannade mitt i vagnen och sade:

— Är det någon, som vill ge en slant till en stackare som står här ute på plattformen och inte vet vad han skall ta sig till? Det är en hygglig karl. Jag känner honom sedan gammalt. Han kommer att använda pengarna på bästa sätt.

Passagerarna tittade allesammans genom dörren på Björkman, han såg ruskig ut, och så tog man upp portmonnäerna. Det blev 6 kronor och 35 öre. Jag gick ut och gav Björkman pengarna och sade:

— Du borde egentligen gå in och tacka. Men om du är för blyg kan jag göra det. Därpå öppnade jag dörren och sade med hög röst:

— Björkman tackar så mycket.

Jag steg av vid Vasagatan men Björkman stod kvar med pengarna i handen. Han stod kvar på plattformen och stirrade och åkte med vagnen fram och tillbaka, fram och tillbaka, till sista turen. Då lyfte konduktören av honom. Han hade åkt för 3 kronor och 40 öre och hade sålunda 2 kronor och 95 öre kvar. Det var ju alltid något.

ETT VÄNLIGT UTSEENDE.

Häromdagen fick jag en liten bok som hette *Hygienische Morgentoilette* av ett tyskt sanitetsråd vid namn Sperling. Den lilla boken innehöll ett gymnastiksystem, vars fördel låg i dess bekvämlighet — alla rörelserna utföras liggande i sängen, strax sedan man vaknat. Ling hade en annan ordning. Språngmarsch, arbete på ribbstolar och hopp över hästar och plintar. Men sådant orka vi inte längre. Nu ska vi ha ligg-gymnastik, och om några år ska vi hoppas att vi hunnit så långt att vi kunna inskränka oss till att tänka de olika rörelserna och må väl av dem.

Emellertid: sanitetsrådet Sperlings system slutade med denna rörelse, hittills okänd inom gymnastiken:

När systemet är slutfört, så steg upp ur sängen, gå fram till en spegel och antag ett glatt och vänligt utseende. Bibehåll detta utseende under dagens lopp — vad som än må hända!

När jag läst igenom paragrafen två gånger, förstod jag att den var mera värd än alla rörelserna tillsammans. Den som är glad är frisk, och man kan naturligtvis vara glad om man bestämmer sig för det. Jag bestämde mig för det glada och vänliga utseendet. Jag formade min mun till ett leende, ett otvunget leende, vinnande, sympatiskt, och jag slätade ut vecket mellan ögonen. Jag såg ut som om jag vunnit på lotteri eller fått veta att min ovän icke vunnit. Efter en stund stramade det i ansiktet, men jag stod ut, och med det vänliga leendet och de glada ögonen trädde jag ut till frukostbordet. Familjen var samlad. Mina söner sparkade varandra lekfullt under bordet, och min hustru bredde en smörgås åt min dotter, som stod på en stol och släppte en potatis i en kopp varm choklad. Jag bibe-

höll den vänliga masken. Min hustru såg på mig med stor förvåning och sade:

— Du ser så underlig ut, mår du inte bra?

— Utmärkt, sade jag, och log.

Mina söner sågo på mig och min dotter såg på mig, och deras ögon blevo stora av förvåning — ett sådant morgonhumör hade de aldrig sett hos sin fader. Efter en stund sade min hustru:

— Gaskar'n kommer i dag. Det är 56 kronor.

— Jag tycker om gaskarlar, sade jag, och 56 kronor var billigt.

Min hustru bleknade. Detta var nytt. Hon tillade hastigt:

— Och så skulle jag betala modisten 130 kronor.

— Naturligtvis, sade jag, varför skulle du inte det? Jag har längtat efter att ge dig pengar till det.

Vi åto vår frukost under allmän glädje, och då jag gick, följde mig familjen under hurra-rop nedför trapporna.

Jag tog en spårvagn för att åka till mitt

kontor. Vagnen sken upp av glädje då jag steg in. En gammal bekant, som jag inte sett på flera år, kom och satte sig bredvid mig.

— God dag, god dag, hur står det till, sade han, du ser så glad ut. Har det hänt något roligt?

— Inte alls, sade jag, man kan väl se glad ut utan att vara det.

— Jaså. Det har jag aldrig hört.

— Jo, sade jag, det finns många människor, som se intelligenta ut utan att vara det.

Min gamle bekante ryckte till och sade:

— Försök inte vara kvick — de ska väl vara en pik åt mej!!

— Jag har aldrig sagt att du ser intelligent ut, sade jag och log lika vänligt som förut.

Min vän steg av vagnen. Mitt emot mig satt en ung dam. Hon var mycket söt. Jag såg på henne med mitt vänliga utseende, och hon rodnade djupt. Jag fortsatte och såg, tills en herre som satt bredvid henne sade:

— Känner du den där herrn, Annie?

— Nej, sade Annie.

— Då är det mycket fräckt att förolämpa en främmande dam!

Jag reste mig och steg av, ty jag vill inte ställa till bråk. På trottoaren stod min faster. Hon bar armen i band och såg lidande ut.

— Hur står det till, sade jag.

— Står till! sade faster, jag har ju fallit ned från stegen och brutit av armen och jag skall ju till Serafimern! Det är för resten ingenting att skratta åt!

— Jag skrattar inte, faster, sade jag, jag ler. Jag ser vänligt glad ut. Om vi alla sågo vänligt glada ut, skulle det vara mycket bättre här i världen. Om faster såg glad ut, skulle det inte göra så ont i armen.

— Redan då du var en liten gosse, sade jag till din mor, att du skulle bli en lymmel, och jag ser att jag fått rätt! Gå din väg!

Jag gick till min byrå. Då jag kom in i väntrummet, sutto tre personer, som ville ha rekommendationer, 16 personer som ville att jag skulle se på deras manuskript, 8 personer som ville bjuda på middag och 2 som ville låna pengar.

Jag stannade vid dörren, och med ett enda slag återkom mitt gamla vanliga, allvarliga utseende, och med hög röst sade jag:

— Den personliga mottagningen är inställd för i dag!

Varpå jag gick in för mig själv och skrev ett brev till sanitetsrådet Sperling att gymnastikövningen Vänligt och glatt utseende passar absolut icke för tidningsredaktörer.

VAX.

Den händelse som jag nu går att berätta är sann och tilldrog sig strax efter de Olympiska Spelen 1912. När jag säger att händelsen är sann är det icke för att skryta med att jag varit med om något underbart, ty i själva verket var tilldragelsen icke underbar alls. Märkligare ting ha inträffat och komma att inträffa.

Denna något långa inledning är sålunda fullt onödig. Åtminstone för själva historien. Hade jag berättat saken muntligen hade det också skett på ett enklare och kortare sätt. Men det är nu en viss skillnad på det muntliga och skriftliga berättandet. I förra fallet har man publiken bredvid sig och man rättar sitt arbete därefter. Man ser hur mycket åhöraren tål, man läser i hans ansikte anmärk-

ningarna eller berömmet över den berättarteknik man använder. Man kan också tala för ansikten som äro rent oförstående och då är det bäst att släppa alltsammans, teknik och poäng och hela skjutsen. Och övergå till något annat.

Med det skriftliga berättandet förhåller sig på annat sätt. Man berättar för sig själv och på det sätt som det roar en själv.

Alltså, det var efter de Olympiska Spelen. Jag bodde i skärgården, vid havsbandet, närmare angivet: Utö, som äges av grosshandlare Lewin, som är en originell man och enligt dokument, som han i förtroende visat mig, kusin till ryske tsaren. Tsaren heter egentligen Lewin.

Från Utö reste jag in till staden varje måndag, ty då var jag trött på landet. Jag hade också en del affärer att sköta. Jag reste med ångfartyget Södertörn, vars kapten är en utmärkt man och heter Sundin. Han hör icke heller till historien men jag berättar det ändå för att ni skall vara fullt inne i situationen.

Ångfartyget Södertörn gör 13 knop och lägger till klockan halv 10 vid Blasieholmen.

Jag tog vanligen en bil och åkte till min byrå, där jag var strängt sysselsatt till midnatten, då jag gick ut i staden.

Dessa måndagar sammanträffade jag med två personer, vilkas namn måste nämnas. De voro: baron Carl Cederström, den kände aviatikern, och Albert Engström, som icke behöver någon titel. Jag skulle ju kunnat kalla dessa herrar vid andra namn, men därpå hade berättelsen lidit. Jag skulle också kunnat förändra deras namn något litet så att alla förstått varom saken rör sig, men jag anser ett sådant förfarande fejt och ovärdigt.

Vi brukade äta middag tillsammans. Någon gång utanför Operakällaren, ibland på Piperska muren, vars lilla trädgård är så stockholmskt vacker. Vi sutto sedan på terrassen tills det blev rätt sent och sedan for jag till Utö igen med båten som gick dagen därpå kl. 3,30 e. m.

Det var nu en sådan måndag. Tidigt på morgonen besökte jag Cederström i hans rum

på hotell Kronprinsen. Han hade begärt ett samtal och gick genast rätt på ämnet:

— Engström är kvar i stan. Vi ha mycket roligt, men skörden i Grisslehamn lider av att han ej far hem. Han har varit på väg i 2 veckor, jag kan heller inte komma härifrån förrän han far, och nu vill jag att han reser.

— Jag kan ingenting göra åt den saken, sade jag. Visserligen har jag besegrat Engström i boxning, han missade i en upper cut och jag kom in med en kidney blow, som är mitt favoritslag, men jag kan ingenting göra åt hans hemresa.

— Nej, jag skall själv ordna saken, sade Cederström. Du behöver endast assistera.

Aviatikern steg upp ur sängen och började klä sig. Men icke i den vanliga gröngula homespundräkten utan i flygkostym av brunt skinn. Han snörde byxorna vid sidorna, och han tog på sig skinnjackan och provade den lätta huvan.

— Du flyger ju icke nu, sade jag. Vad är meningen?

Han gick till telefonen och beställde en bil, en täckt bil.

Han lade ned luren och sade:

— Det hela är ett skämt. Hör på. Du vet att jag står på Panoptikon, i vax, två trappor upp, vid fönstret åt Kungsträdgården. Jag är för resten bra gjord.

— Åja, sade jag, inte illa. Hur så?

— Jag åker till Panoptikon, går upp och ställer mig själv där i stället för vaxfiguren och du lagar att Albert kommer dit. Och sedan far han hem.

Jag reste mig. Det hela var som det skulle vara. Som om jag gjort det själv.

Vi togo hissen ned, stego upp i bilen och åkte till Panoptikon.

Fröken vid kassan såg något förvånad ut då mannen som stod i salen två trappor upp kom in genom dörren på nedra botten. Vi fortsatte uppför trapporna, förbi Soto Maior, general Booth, Kungliga familjen, Flickan med tändstickorna och Sven Hedin.

Vi kommo in i salen två trappor upp och Cederström mötte Cederström. Han ställde

sig bredvid sig själv i vaxfigurens pose och för ett ögonblick kände jag mig förvirrad. Det föreföll mig som om jag kunde ta fel, som om vaxfiguren vore mer levande. —

Utom Carl Barcklind, Emma Meissner, general Sven Lagerberg och Gunnar Wennerberg voro vi ensamma i rummet. I första våningen gingo några flickor från landet, men de hade icke hunnit upp ännu.

Vi handlade raskt. Vi ställde vax-Cederström bakom Wennerberg och general Lagerberg och den riktige intog platsen vid fönstret. Vi provade ställningen. Utmärkt.

Och så telefonerade jag från kontoret till Engström:

— Kom till Panoptikon, två trappor, titta på Cederström, ganska lustigt, vi äta frukost sedan.

— Jag går aldrig på Panoptikon! Försök inte, gosse! Sådant är ju vidrigt.

— Ja, men för en gammal vän som Cederström! Han blir så glad.

— Nåja. Jag kommer. Men ta bort halmen ur näsan.

Jag återvände till platsen. Vax-Cederström lutade sig mot soffan bakom Wennerberg. Han såg trött ut. I trappan hördes steg. De två flickorna från landet. Levande Cederström stod vid fönstret. Händerna innanför bältet, mustaschen upp och ena ögat något vindande. Stel.

Flickorna gingo rakt fram till fönstret och stannade.

— Ä de Barcklind? viskade den ena.

— Se efter i katalogen, svarade den andra. De sågo efter och läste båda på en gång:

Aviatikern Carl Cederström i sin flygkostym, Sveriges förste flygare.

De sågo upp beundrande och mötte en blå, morgonklar blick från vaxfiguren.

— Vad han ser stilig ut, sade den ena.

Jag vände mig diskret om.

— Tänk, att få flyga med honom, sade den andra.

— Det skulle jag inte våga...

Jag hörde lugna, säkra steg i trappan. Engström kom upp. Jag gick emot honom.

— Var ä han, sade han, jag uppehåller mig icke länge på sådana här ställen.

— Där, sade jag, och pekade mot fönstret. Engström stannade mitt på golvet och tittade:

— Det är dumt, sade han, alltsammans, jag ser halmen i näsan på honom och så är han för kort.

— Du bör titta närmare på honom. Han är inte så illa. Bra ställning.

Vi gingo närmare. På två stegs avstånd. Albert stod alldeles stilla och såg Cederström rätt i ögonen, så sade han:

— Så djävlig ser han inte ut i verkligheten. Det blir aldrig konst det där — vax är vax. Nu går vi och äter.

Då såg jag hur näsvingarna rörde sig på vaxfiguren, jag såg hans mun öppna sig och jag hörde honom tala:

— Får jag gå med, Albert!?

Engström vände sig om och såg på mig med ett underligt uttryck i ögonen, därpå sade han:

— Eftersom han vill så, och så gick han

fram till den levande vaxbilden, tog honom i armarna och bar ned honom för trapporna, förbi kassörskan som skrek:

— Dom stjäls flygbaronen! Dom stjäls flygbaronen! Och ut i den väntande bilen.

Vi åto frukost på Kronprinsen, alkov, en trappa upp, och Engström for hem till Grisslehamn på kvällen. Han hade beställt hyttplats på båten en timme innan han gick till Panoptikon.

EN HATT.

Då en man köper en hatt, går han in i en sådan butik, där man säljer hattar. Med en ursäktande och skygg blick tar han av sig den mögliga, buckliga och malättna tyghög han bär på huvudet och säger till expediten:

— Jag undrar om det skulle vara möjligt att få köpa en hatt?

Då tar expediten en stor, tung, rund maskin och sätter på mannens huvud, så att mannen sjunker ned på en stol och tror att han har ett berg på huvudet. Så knäpper expediten till en fjäder, så att det knastrar i mannens huvud och så säger expediten:

— 58!

Han kan också säga 62, men då är det ett ovanligt tjockt huvud.

Varpå mannen får en hatt, som passar honom precis, sedan den formats om, sedan

den dragits ut på alla håll och sedan man lagt korkskivor och hopvikna gamla tidningar innanför svettremmen.

Då mannen kommer ut på gatan, blåser hatten av honom, och då han kommer hem lägger han den på en stol och sätter sig på den. Detta upprepas rätt ofta under 2 års tid, tills mannen märker att man vägrar honom växelomsättning. Då lånar han 10 kronor av en vän och köper en ny hatt.

Så gör en man. Men hur gör en kvinna? T. ex. min hustru? Vi åto frukost tillsammans häromdagen, en allvarlig, tyst frukost, ty om morgnarna skämtar ingen. Under tystnad planlägger man dagens dåd.

Vid kaffet sade min hustru:

— Jag hade tänkt be dig om en sak. Jag behöver en hatt.

— Ja, eftersom det nu är 14 dagar sedan du köpte en.

— Jag har icke köpt någon hatt sedan i våras. Jag kan väl inte gå med en sommarhatt på vintern. Vill du det?

— Inte mej emot. Jag bär inte särskild hatt på vintern.

— Du går inte i halmhatt på vintern.

— Nej, men du vill kanske att jag skulle göra det. Så att folk fick roligt och jag blev förkyld.

Paus.

Jag: Vad kostar en ny hatt?

— Jag tänkte bara göra en stomme och så begagna min gamla plym.

— Jag vill veta, hur mycket det kostar.

— Det vet jag inte.

— Då går jag med och köper hatten. Det finns enkla, verkligt smakfulla och billiga hattar. Vi skola köpa en sådan. Vi träffas hos Skillts modemagasin klockan fyra.

Vi träffades. Och djupt allvarliga gingo vi in.

Hattbutiken var full av damer, som provade hattar och medan de provade talade de om de hattar de hade förut, om plymer och esprier och bandåer. Vid spegeln stod fröken Nykvist, som är vid teatern och som jag beundrar mycket. Hon provade en förtjusande

skinnhatt med någon röd sammet. Jag hälsade, ty jag har träffat fröken Nykvist på en middag hos teaterdirektören och fröken Nykvist blev genast mycket glad och sade:

— Så roligt! Nu kan ni hjälpa mig att välja. Är den här bra? Tycker ni den är för stor? Skall jag ha det röda kvar? Eller ta en enkel fjäder?

— Den är utmärkt, sade jag. Helt enkelt charmant. Man kan inte tänka sig något mera smakfullt. Den klär er absolut.

— Ja, men den kostar 85 kronor.

— Det är inget pris för en så dan hatt. Modisten gav mig en vänlig blick och i detsamma kände jag ett nyp i min högra arm, ett hårt och kraftigt nyp och så hörde jag min hustru:

— Jag trodde du gått med för att köpa en hatt åt mig!

— Strax, svarade jag och så vände jag mig till modisten.

— Kan vi få se på en enkel och billig hatt, men smakfull.

Vi sågo på en enkel och billig hatt. Den

var också mycket smakfull, på en elefant eller på en yngre flodhäst, som ville vara kokett någon söndag vid Nilen. Min hustru slängde den bakom disken.

Vi provade en ny hatt.

— Den sitter bak och fram, sade jag.

— Nej, den sitter rätt, sade modisten.

— Då sitter den inte på rätt huvud, sade jag. Och så kastade vi även den bakom disken.

Nästa hatt.

Det var en vacker hatt. Mycket enkel, men chic.

— Det är hatten, sade jag. Den klär dig. Vi ta den. Hur mycket kostar den?

— 185 kronor, sade modisten.

Jag gick ut på gatan och drog fem djupa andetag och så gick jag in igen. En ny hatt provades.

— Den är utmärkt, sade jag. För ögonen och munnen och hyn och håret, men inte för näsan. Det är mycket noga med huru en hatt klär för näsan. En litet uppnäst person kan inte ha vilken hatt som helst.

— Uppnäst!!? sade min hustru och vi övergingo till en ny hatt. Vi övergingo till 18 nya hattar. Ingen passade. Det vill säga, det är möjligt att alla passade, men jag hade tagit med mig orätt fruntimmer till alla de 18 hattarna.

Vi satte oss och vilade och så började vi på nytt. Slutligen köpte vi den hatt vi först provat. Och så gingo vi hem, trötta och försagda.

Då vi kommo på Sturegatan mötte vi Olga. Olga hade precis samma hatt som min hustru.

— Såg du att människan hade samma hatt som jag, sade min hustru.

— Den är något lik, svarade jag.

— Det var samma hatt! Jag kan inte ha samma hatt som hon.

— Jag vet många herrar, som ha samma hatt som jag.

Åtta timmars paus.

— — —

Dagen därpå sålde min hustru den nya hatten till fröken i brödboden för 15 kronor, på avbetalning. Och i morgon skall hon ut

5. — Korn åt små fåglar.

och köpa en ny hatt. Jag har redan talat med ett stadsbud som ska gå med. Han ska få 2 kronor i timmen, en låda cigarrer samt 5 kronor kontant om priset understiger 45 kronor. Sen kan hans hustru få hatten. Åtminstone i nästa månad.

O, I kvinnor!

EROTISK KORRESPONDENS

ELLER

BREV SOM BETYDA NÅGOT.

I Dagens Nyheter skrev en fru Anna »att brevskrivning mellan två personer av olika kön som ej äro nära släkt alltid måste ha en erotisk prägel».

Det roade mig att titta i egen och andras korrespondens, och jag fann en hel del brev som ej betyda något erotiskt, trots att de äro skrivna av personer, tillhörande olika kön — utan nära släktskap.

I.

Om inte herrn betalar tvetten för den här gången och dom andra kan jag inte ge kredit för man ä vel människa och ska ha sina pen-

gar fäst man har springi i trapporna utan att
treffa herrn hemma de blir 3,75

Högaktningsfullt

Elfrida Karlsson,

Tvett och Stryknin samt mek mangel

II.

Om jag inte får 15 kr. i månan för Olivia
så går jag till en jurist.

Matilda Jonsson.

Detta brev är något tvivelaktigt. Huru som
helst måste man dock anse det mera ekono-
miskt än erotiskt.

III.

Bästa herr Svensson!

Som jag vet att Ni är god vän med Adolf
skriver jag detta brev till Er och ber Er för-
söka få Adolf att gå på Teaterförbundets
maskerad för jag vill så gärna träffa Adolf där.
Jag bleve Eder mycket tacksam om Ni ville
skriva en rad och säga om det går.

Med aktning

Eder Maria Wallin.

— Detta brev rör sig väl om erotik, säger fru Anna.

Nä-ä. Det finns ingen erotik mellan Maria Wallin och Svensson. Vi veta icke ens om det finns någon sådan mellan Maria och Adolf. Det är mycket möjligt att Adolf är Marias bror och att Maria gärna vill ha honom såsom beskyddare på den omtalade maskerad. Jag är övertygad om att det är så.

IV.

Bästa kandidaten.

Det är idag precis på dagen 6 veckor sedan kandidaten lovade att betala hyran dagen därpå och då jag inte kan vänta längre måste jag se mig om efter en annan hyresgäst.

Konsulinnan som bor inunder har sagt att det var buller i natt igen. Rummet skall vara ledigt om lördag.

Matilda Lindvall.

Den som kan hitta någon erotik i ovanstående måste vara skarp. Det går inte, om

man också bara läser varannan rad eller var fjärde bokstav. Men nästa brev låter egen-
domligare. Åtminstone vid första ögonkastet.
Det är till mig själv.

— — — Alma kommer med tåget
i morgon kväll klockan 8. Möt vid
stationen. Försiktighet! — — —

Men detta är väl komprometterande?!
Kunde vara. Om inte Alma vore en pudel.
Med valpar.

Så att ännu så länge kunna de olika könen
skriva till varandra utan fara. Vill inte fru
Anna skriva till mig?

OM SNARKNING.

Snarkning är något mycket fult, störande och ofta komprometterande. Se den eviga historien om de samtalande löjtnanterna:

— Vad tycker du om överstinnan?

— Utmärkt — men hon snarkar.

Att hindra snarkning är icke omöjligt, annat än för den som snarkar. Stockholmarna snarka dock inte så mycket, beroende på att de icke sova så mycket.

Ligger man i samma rum eller hus som en snarkare, finnas olika sätt att få lugn. Man kan smyga sig upp, gå fram till den sovande och slå honom hårt i huvudet med en bräda. Sedan snarkar han icke på en stund, och under tiden passar man själv på att somna och kan sedan genom egna snarkningar hålla kamraten

vaken. Man bör gömma undan brädan innan man somnar.

Ett annat, mindre smärtsamt sätt är att sätta en s. k. klädklämmare på näsan på den sovande. Någon enstaka gång, då man träffar på en person som är nog excentrisk att andas genom näsan, avlider snarkaren på grund av luftbrist. Men medlet är ändå absolut tillförlitligt.

En del människor bruka skära tänder i sömnen. Teaterdirektör Axel Engdahl skär tänder då han sover.

En gång reste han till Paris i sällskap med Albert Ranft. Då man kom fram ville Ranft att man tillsammans skulle ta ett rum på hotellet.

— Vad ska vi med två rum?! Det blir billigare med ett!

— Som du vill, svarade Engdahl, men jag skär tänder när jag sover.

— Prat! sade Ranft, och så tog man ett rum.

När man kom hem på kvällen, hade Ranft köpt 3 farser, 4 dramer och 1 balettdiver-

tissement. Det var nämligen på den tiden då han förlorade på Operan.

Så gick man till sängs, sade godnatt, och Engdahl började skära tänder. Det lät som när man drar en rostig spik mot en räfflad glasruta. Ranft tog saken först på skämt, men upptäckte snart att någon simulering icke förelåg.

Engdahl vaknade mitt i natten vid ett buller. Han satte sig upp i sängen och såg Ranft ligga på knä på golvet med sammanknäppta händer lyfta mot taket. Med hög röst ropade han:

— Store Gud i himmelen, säg mig, med vem skall jag sova?!? Meissner snarkar, Bodén gör något annat och den här uslingen skär tänder!! Store Gud!

Ranft fick flytta.

Att hindra en människa från att skära tänder i sömnen är mycket svårt. Såvida han icke bär löständer, Då kan man ta ut dem.

SJÄLENS LIV.

— Det talas numera så mycket om själens liv, sade min vän, som är notarie. Man skriver böcker och håller föredrag om suggestion, hypnotiska experiment och telepati. Jag har aldrig brytt mig om det där förrän i dag. Jag vet nu, att jag kan telepatiskt överföra mina tankar till en annan människa. Jag kan tvinga en människa att känna vad jag tänker.

— Så underbart, sade notariens hustru, hur gick det till?

— Jo, jag kom i dag på förmiddagen in på mitt vanliga ställe för att äta frukost. Jag slog mig ned vid ett fönsterbord och lyfte just min blick från matsedeln, då jag vid bor-

det mitt emot fick se en obekant herre, som såg ut precis som en gris. Han var tjock och fet och röd och slätrakad. Jag har aldrig sett någon vara så lik en gris i ansiktet som han.

Jag såg på honom, och jag tänkte: det var alldeles förfärligt vad du är lik en gris!

Jag såg länge på mannen och hela tiden hade jag samma tanke i huvudet: du är alldeles precis lik en gris. De små ögonen, de feta spetsiga öronen och trynet — — —

Mannen såg, att jag observerade honom. Jag blev generad och tog en tidning, men snart lade jag ned bladet, såg på nytt på min granne och tänkte alltjämt: precis som en gris ser du ut! Precis!

Då, vet ni, vad mannen gör?! Han tar lugnt och stilla ett äpple från en skål i närheten, sätter äpplet i munnen och säger med hög röst:

— Är du nöjd nu, din jäkel!

Notarien hade berättat sin upplevelse. Vi sutto alla tysta, då sade notariens hustru:

— Hur kunde han tala, när han hade äpplet i munnen?

— — —

Kvinnans sinne för sjäslivets utveckling är större än hennes humor.

OM DJUR.

På kvällen kommo de hem med buller och bång, hade med sig en skadskjuten fågel och började genast spela kort och dricka. Hundarna kopplades därnere i förstugan, och då någon av herrarna förlorade, gick han ned och piskade upp sin hund.

Detta var i Bretagne, och min vän berättade om en jakt, som några unga män varit med om. Genom denna berättelse kommo vi att tala om djur, och någon sade:

— Då äro vi vänligare mot våra hundar. Minns du Bonells Greta, foxterriern?

— Ja, det var en vacker hund. Är hon död?

— Ja, hon dog en naturlig död. Men hade det gått efter Bonells önskan, så hade hon kommit fortare i väg. Bonell är medlem av

Djurskyddsföreningen och ivrar mycket för de smärre husdjurens smärtfria avlivande.

— Det finns ju särskilda anstalter för sådant.

— Ja. Men Bonell har intet förtroende för anstalter. Han observerade, att Greta började bli gammal — hon gick vänligt åt sidan, då hon mötte en stor råtta nere på gården, och sådant tyder ju på ålderdomssvaghet, åtminstone hos hundar. Bonell blev uppriktigt ledsen, ty sedan hans hushållerska, som han haft i 20 år, gifte sig med korvmakarn, stod han nästan ensam i världen. Han hade bara Greta. Han gav henne bulgarisk surmjölk, ty han tänkte, att det som hjälper för människor, bör även vara bra för en hund. Men Greta vägrade att förtära surmjölken, även om den sockrades. Då bestämde Bonell, att Greta skulle dö. För hennes egen skull och för att bespara henne en smärtsam ålderdom. Hon skulle dö smärtfritt. Bonell funderade bara över sättet. Ett bösskott kunde misslyckas. Gift likaså. Slutligen, efter några dagars funderande, kom Bonell på en god idé. Han skulle spränga

henne i luften med dynamit. En dynamitpatron med stubintråd i ändan, och allt skulle vara över på $\frac{1}{100}$ -dels sekund.

Bonell utvalde en söndag för expeditionen. Dels var han ledig den dagen från affärerna och dels tyckte han, att det låg något vackert och stämningsfullt i att skiljas från en gammal vän just på en söndag. Dynamitpatronen var klar, stubintråden också, då Greta och hennes husbonde togo en promenad ut genom stadens tull.

Det var en vacker sommarsöndag. Människorna promenerade utåt skogen, en del hade mat med sig och slog läger i någon grön backe. Bonell och Greta gingo förbi alla lustvandrare, de längtade till öde, ostörda trakter. Slutligen, framåt middagen, kom man in på en enslig skogsstig. Bonell följde den och var snart inne i djupa skogen. En tyst och stilla frid rådde över naturen. Bonell satte sig på en stubbe, tog av sig hatten och andades djupt. Naturen är ändå naturen, tänkte han för sig själv. Människan skulle vara mera i naturen, så vore allt mycket bättre.

Greta låg vid Bonells fötter, och troget blickade hon upp i hans kära ansikte.

Bonell tog sakta upp dynamitpatronen ur fickan, och med lätt hand band han fast den vid Gretas svans. Stubintråden fäste han vid patronen. Så reste han sig, tog upp en tändsticksask, strök eld och tände stubinen, som strax började glöda. Greta låg stilla. Hon var kanske litet trött efter den långa promenaden.

Bonell såg stubintråden brinna, och med ett förstod han, att här gällde det också hans eget liv. Han tog hatten på huvudet och började springa inåt skogen. Greta fann husbondens tilltag mycket underligt, säkerligen hotade någon fara dem bägge — och så sprang Greta efter Bonell.

Bonell vände sig om. Han hade icke tänkt sig denna utveckling. Hunden var honom på två meters avstånd och han såg, hur stubintråden glödde. Gnistan närmade sig... Bonell sprang fortare. Han var tung och ovan vid löpning, men han gjorde sitt bästa. Ingen skall säga något annat. Greta följde honom. In genom skogen gick jakten. Över bergknal-

lar och grästuvor och träsk och moras. Ibland var man inne i småskogen, bland buskar och stora högar av nässlor och tistlar. Bonell sprang och sprang. Greta närmade sig. Ibland skällde hon, friskt och glatt, detta var ju som i ungdomens år, men vad kom det åt husbond? Vad lekte han för lek? Så förskrämd han såg ut, då han ibland vände sig om!

Stubintråden glödde. Bonell orkade icke längre. Om han skulle försöka komma upp i ett träd. Gick inte med överrock och hans korpulens. Han fortsatte. Magen hoppade, svetten rann, hatten hade han tappat, käppen hade han kastat, och två knappar hade gått ur pantalongerna. Stubintråden...

Då, i sin stora obeskrivliga nöd, skymtade Bonell mellan träden ett blått vatten. Det gällde att komma dit! Ut i sjön, och så vore han räddad. Han kom till stranden, och utan betänkande fortsatte han. Vattnet kylde om benen, byxorna smetade åt, och fötterna sjönko ned i leran. Men han gick på. Då han gått 10 meter, stod vattnet honom till knäna. Han

vände sig om och tittade. Greta hade stannat på stranden. Hon stod alldeles stilla, och i hennes lilla hundhuvud fanns bara en tanke: husbond är tokig. Han vill dränka sig! Så gick hon resolut ut i vattnet och simmade efter Bonell. Hon simmade lugnt och vackert, och hela tiden höll hon svansen över vattenytan och stubintråden glödde.

Bonell tänkte: när hon kommer hit, doppar jag henne, och så får det gå hur det vill. Jag förmår inte längre.

— — —

Min vän gjorde ett uppehåll i berättelsen. Men spänningen var för stark. Vi frågade alla på en gång:

— Hur gick det?!?

— Å, sade berättaren, då Greta kom nära Bonell, vågade han icke doppa henne. Han gjorde något mycket naturligare — han dök ned i vattnet. Hunden dök genast efter, och då slocknade stubintråden. De blevo räddade.

Vi sutto tysta en stund. Så sade T.

— Man kan använda djur till mycket. I Wertheims affär i Berlin såg jag i våras en

sorts väckarapparat, som var mycket sinnrik. Den var avsedd för damer och bestod av en fyrkantig låda, i vilken man på kvällen, då man gick till sängs, stängde in en liten råtta. Lådan placerades på nattduksbordet, och under nattens lopp gnagde råttan sig ut genom lådväggen, hoppade ned i sängen och väckte den sovande damen. Genom att på ett sinnrikt sätt göra lådväggarna tjockare eller tunnare beräknade man precis tiden för väckningen. Och så slapp man den irriterande klockringningen.

— — —

Vi avslutade aftonen med en historia om en padda, vars passion var stackmyror med senap på — men därom en annan gång.

BARBERARE.

En dag gick jag in på en raxalong för att klippa mig. Jag gick fram och satte mig i en ledig stol och barberaren, en ung man med ett medelfånigt utseende, sade sitt vanliga:

— Klippas?

— Nej, sade jag, halshuggas — ty varför skall man vara banal.

Barberaren hörde icke mitt svar, ty han fortsatte:

— Hur skall det tas?

Det är en beskedlig gosse, tänkte jag, och rätt varmt i skuggan låt oss inte reta honom. Och så svarade jag:

— Det skall vara halvkort i nacken men för övrigt endast jämnas. Benan till höger.

Barberaren kammade ned håret som de

alltid göra innan de börja på allvar och så sade han:

— Det börjar bli skralt upptill.

Därmed menade han håret. Vill jag hoppas.

Jag reste mig genast ur stolen, tog av mig klippkappan, tog bort handduken, som satt instoppad innanför kragen, lade alltihop på stolen och gick mot dörren.

— Skall det inte vara någon klippning? ropade den medelfåniga barberaren efter mig.

— Nej, svarade jag, det skall inte vara någon klippning på det här stället. Och jag skall säga er varför. Under de sista 10 åren jag klippt mig på rakstugor, har varje barberare sagt, att det börjar bli skralt upptill. Sådant är opraktiskt och dumt att säga av en barberare. Det finns ingenting som en man är så ömtålig om som sitt hår. En man som börjar få en flintskalle är en känslig person. Då man börjar tala om hår byter han samtalsämne och dumma kvickheter om månsken göra honom melankolisk och få honom att gå hem tidigt om kvällarna för att tänka på ålderdomen.

Jag är trött på detta eviga: det börjar bli skralt upptill. Jag kommer att klippa mig själv hädanefter eller låta min hustru göra det. Hon är en hänsynsfull kvinna. Farväl.

Jag hade just tagit min hatt, då överbarberaren, han som ägde raksalongen, klev fram, tog av mig hatten och sade i bestämd ton:

— Jag ber om ursäkt för biträdet, jag skall och kan klippa er som ni önskar.

Med milt våld förde han mig tillbaka till stolen, satte på mig kappan, stoppade in handduken innanför kragen och sade i det han kammade ned håret:

— Jag borde ha tagit en grövre kam. Den här är för fin för ett tjockt hår.

Jag såg mig i spegeln och märkte att jag smålog.

— Skola lockarna vara naturligt fallande som de äro, fortsatte han. De ligga så vackert över hjässan.

Jag svarade icke, men jag kände ett visst välbehag.

— Det är för underligt, sade barberaren,

medan han klippte, vad ett tjockt och starkt hår alltid blir mjukt och glansigt utan fett. Det var icke i går jag kammade ett hår som detta.

— Mitt hår börjar bli något litet tunnare, sade jag försiktigt.

— Man tycker ofta så, sade mannen. Man tycker så själv. Men det beror på en synvilla. I själva verket är detta hår tjockt och kraftigt, men varje hårstrå är tunt och fint och det gör att man lätt tror att hela håret är tunt. — Ett hår där hårstråna äro tjocka som kängremmar blir alltid och måste alltid bli tunt. Ett i sig självt tunt hår är alltid tjockt.

Klippningen var färdig, han borstade av mig och jag sade i det jag betalade:

— Ni är en utmärkt barberare. Jag kommer ofta att använda er. Men ni bör ta det mera försiktigt. Det där med synvillan var att gå litet för långt. Man bör hålla måtta i allt.

Men det medelfåniga biträdet stod och skrattade för sig själv. Jag såg det i en spegel då jag vände mig i dörren.

I EN FRÄMMANDE STAD.

Efter en natts resa stannade tåget i Den Främmande Staden. Jag steg ut på perrongen som var lik alla andra perronger i världen. Men utanför stationshuset sken solen, himlen lyste vårligt blå och jag kände en fläkt av havet.

Den stora stationsklockan visade åtta och morgontrafiken var redan i gång. Gossar och flickor gingo förbi mig på väg till skolan, spår-vagnarna rullade friskt undan och i skuggan av husen gingo äldre allvarliga herrar sin väg till kontoren.

På en av hamngatorna gick jag förbi ett litet kafé vars dörrar stodo vitt öppna för morgonluften. En doft av varmt kaffe och färskt bröd slog emot mig, lockade och fick mig in.

Därinne sutto några unga herrar och en äldre dam som betraktade mig strängt, kanske därför att jag var yngre eller kanske därför att min blick ännu var nattung och min toalett icke så vårdad.

En ung flicka med ett friskt och täckt ansikte serverade mig kaffe och bjöd mig dagens tidningar som jag läste utan att förstå, ty jag kände ju icke människorna varom de handlade.

Klockan var nu bara nio på morgonen och jag tänkte på hela den långa ensamma dag som låg framför mig. Så betalade jag och gick ut.

Staden hade vaknat helt och fullt. Affärerna hade öppnats. Spårvagnar, automobiler och omnibusar trängdes på asfalten. Människorna trampade och sorldade runt om mig. Jag gick sakta framåt den största gatan. Ibland stannade jag, stod stilla och såg på skådespelet. Livet rörde sig som på duken i en biograf. Allt var mig främmande. Jag gick ensam som i en dröm och ibland tänkte jag: om jag nu vaknar ligger jag kanske hemma

i min säng. Jag var ensam och dock kände jag ett lugn och en ro som icke på länge.

Vid en plantering stod en soffa och jag satte mig. Några barn lekte vid mina fötter. De byggde fästningar i sanden och grävde och arbetade med djupt allvar utan att tala vid varandra. Bredvid mig satt deras bonne, en ung flicka, som läste en stor och tung roman. Hennes armar voro bara och lätt färgade av solen. Hon läste och såg och hörde intet. På soffan mitt emot satt en ung man och räknade några kopparslantar i en tunn portmonnä. Det blev icke mycket. Han stoppade portmonnän i fickan och gick till en kiosk, där han drack något. Den unga flickan läste sin roman sida efter sida, solen började bränna och jag kände att jag skulle falla i sömn, om jag icke rörde mig.

Jag reste mig och kom plötsligt att tänka: du är alldeles ensam i denna stad. Om något händer dig, vem tar hand om dig? Polisen är till för det. Jag tog upp min plånbok och skrev min adress på ett visitkort och så gick jag vidare.

Det blev middag och jag var kommen långt bort i ett gammalt och vackert kvarter. En diskret liten restaurang vid en av de små sjöarna, som lågo inom staden, gav mig middag och vila. I den gamla vackra matsalen sutto ett litet antal gäster, som alla väl passade in i ramen av gammaldags ro och trevnad. Vaktmästarna gingo tysta omkring, serverade och togo order. Och bakom en pulpet i ett hörn av rummet satt en ung dam med ett högst allvarligt ansikte och skrev siffror i en stor liggare.

Vid borden talade man med låga röster utan glam och skämt. Jag tänkte: här är min plats. Jag stannar här till kvällen, då tåget går. Jag tar en bil och åker till stationen. I morgon är jag långt härifrån till nytt liv och nya människor. Klockan 8,20 går tåget.

Då hände något, som helt plötsligt kastade mig in i en stämning, vilken jag icke väntat. Från gatan trängde rop av höga röster och genom fönstret såg jag hur människor sprungo framåt gatan med som det tycktes samma mål. Gästerna i matsalen reste sig och gingo till

dörren. Man frågade varandra: vad står på? Vad har hänt? Och man trängdes vid fönstren. Den unga flickan vid pulpeten reste sig, gick fram till en vaktmästare och sade: — Gå ut och tag reda på vad det är.

Jag satt kvar vid mitt bord och hörde genom det öppnade fönstret hur sorlet tilltog därutanför.

Någon har blivit överkörd, en kollision. Alltsammans är över på några minuter och så är allt sig likt, tänkte jag. Gästerna stodo kvar vid fönstren, man pekade, man talade och frågade och i detsamma kom vaktmästaren tillbaka.

Man skockade sig omkring honom, han hade stannat vid mitt bord, och i upprörd ton berättade han om händelsen. Hans berättelse är densamma som jag här återger med sträng noggrannhet för att man bättre skall förstå vad som sedan hände.

I ett av husen i närheten av den lilla restaurangen bodde en trappa upp ett gammalt gift par med en dotter, en ung flicka om kanske 20 år. Fadern var en pensionerad ämbetsman

och om modern vet man ingenting annat än att hon var gammal och lam. Hon kunde icke röra sig, satt i en stol som sköts från rum till rum. Den unga dottern var förlovad med en ung man. De voro säkert mycket lyckliga och föräldrarna gladdes med dem.

Så denna dag, den första vackra vårdagen kom den unge mannen på besök för att hämta sin fästmö till en promenad i det vackra vädret. Flickans far följde dem ut, och man tog med en stor vacker Newfoundlandshund, vars tillvaro i familjen jag förut bort meddela, då han, som man strax skall se, spelade en viktig roll i de följande händelserna.

De tre människorna kommo ut på gatan, de stannade och viftade farväl åt den gamla, som satt ensam kvar i sin stol vid fönstret. De fortsatte sin promenad och gingo efter kajen vid en av de små vackra sjöarna.

Det var en obeskrivligt vacker dag. Kastanjerna blommade och de stora bladen lyste i solljuset med sin starka gröna färg.

— Låt oss fara ut på sjön, sade den unge mannen. Vi låna en båt. Det är så vackert.

— Ack ja, sade den unga flickan, få vi. Man fick en båt och alla stego i. Den stora hunden satte sig mitt i båten. Man rodde ut. Båten gled fram på vattnet och det var den första obeskrivligt vackra och underbara vårdagen.

Då hoppade hunden upp på sätet bredvid den unga flickan, hon gjorde en häftig oreflekterad rörelse och hunden föll i sjön. Ett plum-sande och han försvann i vattnet. Människorna i båten förlorade all besinning och eftertanke — hunden var deras vän — och fästmannen, som icke kunde simma, kastade sig i vattnet för att rädda hunden. Den unge mannen arbetade för sitt liv och då fadern såg att han var nära att sjunka kastade han sig i vattnet för att rädda den unge. Fadern kunde icke heller simma. Han och den unge mannen drunknade. Hunden hade då simmat i land och gått upp på stranden. Ensam i båten stod den unga flickan och i vild förtvivlan ropade hon högt på hjälp.

Folk samlade sig på kajen och man rodde ut för att ta hand om den övergivna. Hon

fördes i land, och då hon plötsligt förstod vad som hänt, föll hon i vanmakt.

— — —
Den gamla damen, som är lam, sitter i sin stol vid fönstret och väntar på sina kära.

— — —
När vaktmästaren slutat sin berättelse talade alla på en gång. Jag satt tyst och tänkte på vad som hänt: två män som icke kunna simma drunkna under försök att rädda en hund, som lugnt och säkert tar sig i land. För ett ögonblick kände jag ej det allvarliga i händelsen, jag såg blott tråden av komik, som löpte genom alltsammans. Och jag smålog.

Plötsligt blev det tyst omkring mig. Allas ögon riktades mot den hårdhjärtade och grymme, som log då smärta och sorg tog allas tankar och sinnen.

— Det är en utlänning, sade någon.

— Han skrattade!

— Usling!

Jag reste mig. Man gick undan. Jag ville säga något, förklara, men jag kunde icke. I

ett ögonblick såg jag alla de allvarliga ansiktena omkring mig, så gick jag tyst och ensam ut ur rummet, ut i skymningen i den stora främmande staden.

ENGSTRÖM.

En afton, det är länge sedan, kommo vi in på Hamburger Börs för att äta litet. Matsalen var tom så när som på ett sällskap som tog upp ett bord vid ena långväggen. Det var en äldre herre och hans familj, tydligen resande i stan. Hans fru, hans döttrar, ett par söner och en måg. De åto smörgåsbord.

På vägen in stannade vi framför dem. Albert såg lugnt allvarligt på sällskapet. Man lade ned knivarna och tittade litet förvånad på de två herrarna. Albert bugade sig lätt, gjorde en gest och sade:

— Tillåt mig presentera herr redaktör Zetterström.

Familjefadern reste sig. Jag såg på hans ögon att han tänkte: — detta är ett nytt mod

i Stockholm. De vilja äta med oss. Bäst att inte ställa till bråk. Han räckte mig en stor grov hand och sade:

— Jonsson.

Då detta var gjort, avlägsnade vi oss och togo ett bord längre bort i salen. Det lämnade sällskapet började sinsemellan ett ivrigt samtal, skarpt iakttagna av våra allvarliga ögon. Plötsligt kommer man underfund med att man varit utsatt för någon sorts förolämpning, varför den äldre mannen reser sig och kommer fram till vårt bord. Vi resa oss också och då han stannar, säger jag:

— Tillåt mig presentera herr redaktör Engström — herr Jonsson. Så sätta vi oss och herr Jonsson, som fortfarande står, tuggar på något, en upprörd fråga. Slutligen sväljer han, hans ansikte ljusnar och lutad fram över bordet frågar han:

— Skulle vi inte kunna dricka ett glas punsch tillsammans i kafét, när dom andra har gått och lagt sig?!

— Nej, herr Jonsson, säger Albert, locka

inte ungdomen. Man vet aldrig var det kan sluta. Och tänk på hustru och barn.

— Jaså, på det viset, säger Jonsson och stramar upp, jaså på det viset — lycka till då!

Familjen tog honom åter i sitt sköte och jag hoppas att man lade sig samtidigt.

En av de roligaste historier jag hört är en om Albert. Förmodligen är den lögn — jag har aldrig frågat honom själv om saken.

Albert var bjuden på en stor bankett på Grand. Ett par hundra personer. Albert kom naturligtvis för sent. Steg in i festsalen, alla stodo runt ett långt bord med glas i händerna. Professor B. höll ett högtidstal. Albert stannade tyst vid dörren och såg sig omkring. Ingen lade märke till honom. På ett litet bord vid dörren stod en kruka med en hyacint. Albert bröt av blomman och smög sig fram till nedre bordsändan. Man var för upptagen av talet att märka honom. Albert böjde sig ned och kröp in under bordet. Skyddad av

duken och gästernas ben kröp han vidare ända fram till bordets övre ända och där stack han upp huvudet med hyacinten i mun bredvid den ärade talaren. Han såg sig omkring några ögonblick på de församlade, så kröp han ned under bordet igen, gick samma väg tillbaka till nedre bordskanten och försvann från festen.

— Historien är gjord.

— Kanhända. Men den är icke omöjlig.

— Jo, nu. Vid 40 år. Där ser du vi bli ändå för gamla för åtskilligt.

— Å prat. — Det är nu 5 år sedan jag och Oskar Anderson en kväll hoppade in på ett ben i Operakällarens matsal. Och hoppade ut också, sedan vi superat. Det skall jag gärna göra om även vid 40 år, såvida jag inte har gikt eller podager. Vi bli aldrig för gamla för något.

HENRIKSSON.

Hotellets stora matsal var full av gäster. Vaktmästaren, som kände igen mig, skaffade mig dock ett fönsterbord. Jag beställde min middag och tänkte:

— Huru nytt! Framför mig ligger det stora havet, icke en torr, grå huslänga, och runt om mig sorla nya, glada människor. Jag vände mig om och såg ut över rummet. De snövita borddukarna lyste, glaset klingade och pratet steg och föll men stannade aldrig. Damerna voro icke elegantare än dem jag sett i staden, men vackrare. Solen hade brynt deras armar och ansikten. Och ändå buro de stora bredskyggiga hattar till skydd mot solen.

Havsbrisen gled in genom de stora öppnade fönstren, i djupa andedrag drog jag in den friska salta luften.

— Denna vecka måste du begagna väl. Om några dagar skall du vara brun som de andra, vad man skall undra då du kommer tillbaka.

Vaktmästaren serverade och frågade:

— Doktorn bor på hotellet?

— Nej, här var fullt. Jag har hyrt Henrikssons lilla rum. Där är mycket trevligt.

— Hos Henriksson? Hos bagarn?

— Ja. Passar inte det?

— Jag vet ingenting. Men Henriksson —

Efter middagen gick jag ut på terrassen. Havet låg blankt och stilla. Den ljusblå röken från herrarnas cigarrer steg rätt upp. Musikkapellet spelade en av de sista slagdängorna från Kontinenten och vid bordet bredvid sjöng man med i refrängen. Det var en samling unga herrar och damer. De drucko kaffe och likörer ur små slipade glas som skimrade i solen.

— Om jag kände dessa människor, tänkte jag, blev min vecka förstörd. Jag är glad —.

En av de unga herrarna hade rest sig och kom fram till mig. Det var Alexander.

— Jag hade inte väntat att få se dig, sade jag. Jag for hit nästan för att slippa se dig.

— Jag såg dig redan i matsalen, sade Alexander. Du såg mycket rolig ut i din ensamhet. Jag har för längesedan presenterat dig för alla de där tokiga människorna som jag träffat härnere. De kommer att bli dina bästa vänner.

— Nej, sade jag allvarligt, jag har rest hit för att vila efter en vinter med dig. Drag dig tillbaka. Lyft på hatten och säg: förlåt, jag misstog mig! Och låt oss inte träffas på en vecka.

— Var bor du?

— Hos Henriksson. Jag ångrade att jag nämnde adressen.

— Hos bagarn! Det kan man inte!

— Varför inte det?

Alexander reste sig och ropade till sitt sällskap:

— Han vill hellre att vi sitter hos honom!

— Bravo! Utmärkt! Vi kommer! svarade allesammans och på ett ögonblick var jag »en av dem».

— Är det sant, sade en ung dam med ganska äkta guldgult hår, att ni bor hos den där Henriksson?

— Ja, sade jag, kan ni tänka er något så hemskt, jag bor hos Henriksson. Och säg mig nu en sak i förtroende: vad har man egentligen emot Henriksson?

Min dam svarade icke. Hennes ögon omslöt Alexander som med glaset sträckt mot solen deklamerade något mycket barnsligt och dumt.

Tiden gick. Jag såg på min klocka. Hon var redan halv tre på morgonen. Jag reste mig. Alexander såg min avsikt och ropade:

— Gå hem? Gå hem till Henriksson!! Vi följer dig! Alla kamrater!

Henrikssons lilla gård låg alldeles för sig själv utanför den egentliga byn. Med det eleganta badhotellet hade den ingenting att skaffa. Huset bestod blott av en våning. På nedra botten hade Henriksson sitt bageri och innanför det bodde han själv. Hans två gäsällar hade sitt rum på andra sidan bageriet och en trappa upp låg mitt lilla rum.

Hela sällskapet stannade ett stycke framför huset och Alexander sade:

— Här bor han! Här bor han och Henriksson!

Det var ljusst som på dagen, gryningen steg redan i öster, det lilla huset låg tyst och stilla, vid ena knuten blommade en syrenhäck.

Framme på gården stod Henrikssons vagn, en stor långvagn, på vilken han körde sitt mjöl från stationen. Den var ännu vit av damm och några tomsäckar lågo över skaklarna.

Vi hade närmat oss gården då Alexander sade:

— Vi ska göra något åt Henriksson! Vi ska sätta upp hans vagn på taket!

— God natt, sade jag. Tack för i afton! Det har varit mycket trevligt!

*

Vi skruvade sakta sönder vagnen. Det gick lättare än jag trodde. Jag kröp upp på taket och man räckte mig hjulen. Alexander kom

upp och vi arbetade i vårt anletes svett. Jag kände mig tio år yngre. Vi fingo upp hela vagnen på taket och jag och Alexander satte ihop den. Huset var tyst.

Ingen vaknade.

Vagnen stod på taket, lika lugn och allvarlig som den stått på marken. Tomsäckarna lågo på skaklarna. Alexander klättrade ned och jag gick in i mitt rum. Öppnade sakta fönstret. Morgonluften slog in och lekte med gardinen. Jag såg ut och viftade åt sällskapet, som tyst, på tå, smög sig bort till hotellet.

Jag gick till sängs och somnade med ett leende, men i drömmen kände jag den stora långvagnen på mitt bröst och hjulen snurrade runt, runt.

*

Henriksson var en medelålders, grovt byggd man med ett allvarligt, nästan tänkande huvud mellan två breda axlar. Vi träffades endast några gånger, då jag gick ut, aldrig då jag kom hem. Den stora vagnen stod åter

på sin plats och tomsäckarna lågo som förut på skaklarna.

Då min vecka var slut reste jag. Jag fick in notan på mitt rum. Där stod:

A n. Lochi för en vicka 20 kr.

— Det är inte alldeles rätt, sade jag till tjänstflickan. Och så skrev jag till:

Nedtagning av en vagn från ett tak 10 kr.

Och så lämnade jag 30 kr.

Flickan kom tillbaka, lämnade tiokrone-sedeln och sade:

— Herr Henriksson hälsade och sa att när doktorn inte tog något för uppsättningen av vagnen så vill han heller inte ta något för nedtagningen.

På vägen till stationen frågade jag skjutskarlen:

— Vad har Henriksson gjort för något?

— Han har suttit inne 3 år för förfälskning och bedrägeri.

— Kunde tro det, svarade jag, det var en av de hederligaste karlar jag träffat på.

BERÄTTAREN.

Han är lång och smal och bär pincené. Går på tå, lätt framåtlutad, vill verka äldre, bättre herre, diplomaten, men ser för en obekant ut som ett mellanting av yngre hovpredikant och komiker vid en sekundteater. Han är berättare. Som barn lär han varit tyst, sluten, inbunden, men i ynglingaåren slog det ut. Han går i den komiska genren, vilket gör att han alldeles missförstås då han någon gång söker vara allvarlig.

I alla sina berättelser spelar han själv den största rollen. Det är han som varit med om allting — och han är också den ende som kan berätta allting på det enda och rätta sättet. Naturligtvis skrattar han med under de komiska poängerna — det göra alltid de komiska

berättarna — och därigenom förtar han mycket av effekten.

Den humoristiske berättaren har som bekant en annan taktik. Han omtalar i torra, enkla ord ett naket faktum och han överlåter åt lyssnaren att förstå och skratta — om han kan. Den humoristiske berättaren står utanför det hela. Han är blott referent, en blygsam, ödmjuk referent, han är ett instrument, en fiol, en pipa, då komikern bara blir trumma: bom, bom!

Berättaren jag nu talar om tar hand om ett helt sällskap. Ingen annan behöver yttra sig. Och då han är ny roar han. Men då han blir gammal och nött och man kan historierna går man undan för sig själv, tittar på utsikten, går igenom multiplikationstabellen fram- och baklänges och återvänder då kikskrattet meddelar att det värsta är över.

Men pausen blir inte lång. Det händer att någon annan försöker komma emellan med ett litet ord, men den djärve skriks ned. Berättaren har hand om aftonen.

Antalet historier belöper sig till ungefär

256. De äro indelade i fack och mycket lätt-hanterade:

Berättelser från sjön.

Berättelser från land.

Underavdelning:

Berättelser om Mig Själv

» » målare

» » författare

» » kvinnor

» » barn

» » djur

» » militärer.

Berättaren kommer lätt in på den sak som skall berättas. Skulle han i större sällskap ha svårt för att få enda ordet, så har det hänt att han skrikit till:

— Apropå mej, så sa jag i går —

Och sedan är det färdigt.

En gång hände det i ett sällskap att en ung flicka berättade en historia om en leopard. Hon talade om händelsen med leoparden enkelt och blygsamt, litet naivt, men bra. Man hade nöje både av henne och berättelsen.

Då den lilla historien var över, sade Berättaren:

— Det är inte lätt att berätta om djur. Över huvud taget är det inte lätt att berätta. Det vet jag. Men alldeles särskilt svårt är det att berätta om djur. Då man skall ta i tu med en historia om en leopard bör man börja försiktigt och öva sig rätt länge på mindre och tamare djur. Försök först med en historia om en katt eller en hund eller en liten fågel, sedan kan man så småningom övergå till de vilda djuren, harar och rävar, för att så sakta nå fram till leoparder, tigrar och lejon. Om ni, min bästa fröken, hade förfarit på det sättet, så hade er berättelse gjort sig på ett helt annat sätt. Jag hörde en gång i Paris, det var för resten 1905 på våren, en verkligt bra historia om en tiger —

Den unga flickan med leoparden blev mycket ledsen, hon drog sig skyggt tillbaka. Men nästa gång i nästa sällskap berättade Berättaren historien om leoparden, lade ut den, gjorde om den, slog på trumma, kiknade av skratt och fick applåd av sig själv.

Men en afton var man elak mot Berättaren. Man bestämde sig för att inte släppa fram honom på hela kvällen. Och man lyckades! Genom fintlighet och energi.

Berättaren, under de första timmarna, klar till start, med tungan och gesterna färdiga långt i förväg, föll slutligen ihop. Han orkade inte längre. Spänningen blev för stark.

Man såg huru det stod till och det blev med ens alldeles tyst. Så sade någon:

— Hur är det fatt? Du har inte sagt ett ord på hela kvällen?

Då reste sig Berättaren och gick utan ett ord. Han gick direkt hem till sin hustru, satte sig på sängkanten och berättade i ett streck alla sina 256 historier. Och då han var färdig var kl. 6 på morgonen, och han föll i sömn med kläderna på.

En gång sade jag till Berättaren:

— I går träffade jag P. Han berättade en rätt lustig historia. Han och A. skulle segla till Nyköping och hämta 6 buteljer sherry och 3 madrasser som A. glömt kvar i sin förra bostad. Under resan hem drack A. och P.

ur all sherryn och då man närmade sig hemmet kom han plötsligt att tänka på vad A:s hustru kunde säga om sherryn som var borta. Om man genast berättade saken och bekände alltihop, så fick man säkert ingen sup till middagen, ty A:s hustru var en sträng kvinna. Det gällde alltså att förhala historien med sherryn.

Då man lade till vid bryggan, gick P. fram och hälsade på fru A., och genast började han tala om madrasserna, icke blott dessa madrasser utan madrasser i allmänhet. Medan A. tog ned seglen gick P. över till kuddar, bolster, lakan och sängar. Under vägen hem behandlade han liggplatser över hela världen. Han höll ut under middagen ända tills supen stod klar. Då höjde man glasen och just som fru A. skrek till:

— Ni glömde väl inte sherryn? — åkte suparna ned. Och räddningen var kommen. —

— Be-rät-ta-de P. den-na hi-sto-ria?? sade Berättaren.

— Ja, sade jag, och på ett utmärkt sätt. Han försummade inte en enda detalj.

8. — *Korn åt små fåglar.*

— Men det är ju min historia från början till slut! Som han har stulit och som han nu far omkring med och berättar som sin egen. Och honom har jag tagit för min vän! Det är alldeles oerhört, men vänta mej — för resten var det inte 6 buteljer sherry, för det var 9 och madrasserna bara 2!

DÖRREN.

Fröken Alice Åkerholm kom ut och gästade Lindström över midsommaren. Vi blevo mycket glada över att hon kom, ty hon hade med sig goda konserver samt flera flaskor vin. Fröken Åkerholm är dessutom en mycket angenäm och älskvärd människa med ofta ganska omedelbara och originella slutsatser.

Då fröken Åkerholm skulle gå till sängs på aftonen av den första dagen sade Lindström:

— Du får ligga i gäststugan. Vi ha hyrt ett särskilt litet hus för dig. Du får ligga alldeles ensam där i en patentsäng som i alla händelser icke är mer än $1\frac{1}{2}$ meter för kort. Du är ganska lång, min kära Alice.

Fröken Åkerholm var mycket nöjd med gästhuset. Hon bodde där i 3 dagar och då

hon for, tog hon med sig nyckeln till förstudörren. Ingen trodde att fröken Åkerholm stulit nyckeln, vi förstodo genast att hon fått den med av misstag. Som det sedan visade sig hade hon icke alls fått den med sig. Men då vi icke hade någon nyckel, kunde vi icke stänga stugan, vilket oroade och störde oss i 3 dagar. Icke därför att någon bodde i stugan utan därför att vi bägge hålla på ordning i allt. Dessutom hade vi hyrt stugan med nyckel. Det skulle se mycket illa ut om vi lämnade den utan nyckel.

På fjärde dagen sade Lindström:

— Du får telefonera till Alice efter nyckeln. Det här duger inte. Vad skall grosshandlare Lewin, som rår om stugan, tänka? Jag är uppfostrad till noggrannhet och ordning i allt — Alice måste skicka hit nyckeln.

Fröken Åkerholm förklarade att hon inte sett nyckeln. Att hon låst dörren och tagit in nyckeln men sedan inte tänkt på den vidare. I sitt bagage kunde hon ej finna någon nyckel. Ett missförstånd måtte föreligga. Hon brukade inte ta med sig andras nycklar. Säker-

ligen låg nyckeln inne i eller utanför stugan. Hon bad om sina hjärtliga hälsningar samt tillade att hon hade ett myggbett på vänstra benet.

Vi letade på nytt efter nyckeln. Utan resultat. Vi vände upp och ned på alla möbler, skakade dem, släppte dem, togo fatt i dem igen och slungade dem åter ifrån oss. Vi buro oss åt precis på det sätt som man alltid gör då man letar efter en sak som man inte hittar. Men vi funno ingen nyckel. Efter tre dagar skrevo vi till fröken Åkerholm och sade henne, att även om hon ej haft nyckeln, var det dock hennes skyldighet att skaffa en ny, ty hon var den som sist haft hand om nyckeln. Fröken Åkerholm svarade, att hon var mycket ledsen över vad som hänt, men upplyste samtidigt, att hon omöjligt kunde skaffa en nyckel, då hon ej visste hurudan den skulle vara för att passa till dörren. Hon kunde icke gärna gå till en smed och säga:

— Jag vill att ni är snäll och gör en nyckel till en röd stuga med plantering utanför. Ingen

smed i världen kunde göra en sådan nyckel. Högaktningsfullt o. s. v.

— Detta är blott undanflykter, sade Lindström. Hon vill komma ifrån saken. Men hon måste skaffa en nyckel.

— Naturligtvis, sade jag. Vi skicka henne dörren att ta mått efter. Vi skulle ju kunna skicka bara låset, men det slarvar hon väl också bort. Vi skicka dörren.

Dagen därpå sändes dörren till fröken Åkerholm, till hennes bostad i staden. Vi gåvo en expressbyrå i uppdrag att bära hem den till henne.

Sent på kvällen telefonerade fröken Åkerholm till telefonstationen och anhöll att man skulle se efter hur det stod till hemma hos oss.

Men ingen nyckel. Vi skrevo ett litet brev-kort och frågade vördsamt om arbetet var i gång. På kvällen kommo två karlar från ångbåten bärande med dörren. Vi sutto på verandan och talade om möjligheten av ett torskfiske vid Huvudskär då dörren kom. Den var sig lik. Men i nyckelhålet satt en lapp på

vilken stod: Ni kan skämta med någon annan. Jag har inte tid med er. Alice. P. S. För resten reser jag om några dar till Köpenhamn.

Fröken Åkerholm brukar bo på Bristol i Köpenhamn. Och vi sände alltså dörren till Hotell Bristol i Köpenhamn. Det var mycket besvärligt och mycket kostsamt. Men då vi en gång åtagit oss en sak måste vi slutföra den.

Fröken Åkerholm kom till hotellet. Portieren kände igen henne, blev mycket glad och sade:

— Det har kommit ett stort kolly till fröken. Vi har det i magasinet, det är så stort.

Fröken Åkerholm gick med ut i magasinet och sedan två karlar av betjäningen arbetat med yxa och en hovtång i 35 minuter fick man fram dörren.

Fröken Åkerholm gick upp på sitt rum och grät.

Sedan skrev hon ett telegram:

Vad är meningen? Jag bränner upp dörren!

Alice.

Vi svarade omgående:

Dörren Lewins. Åverkan straffbar. Sänd nyckeln. Dansk järn duger.

På detta fingo vi intet svar. Vi väntade länge. Slutligen nådde oss det bud att fröken Åkerholm rest till Italien och lämnat dörren på Bristol, där den låg i magasinet.

Vi gingo då till snickaren Lundström på ön och beställde en ny dörr med nyckel till. Snickaren Lundström tog mått och gjorde en trevlig dörr, men då det var mörkt på kvällen råkade han av misstag ta svart färg i stället för röd då han målade dörren.

En svart dörr gör sig icke så bra till en röd stuga som en röd dörr, varför vi en vacker förmiddag, då solen sken, målade stugan svart. Så att alltsammans blev i samma färg.

Vi flyttade sedan plötsligt till staden och skrevo till öns ägare:

— Den riktiga dörren till den svarta stugan är röd eftersom stugan var röd. Men nu är stugan svart. Högaktningfullt o. s. v.

Lindström hittade sedan den verkliga nyckeln.

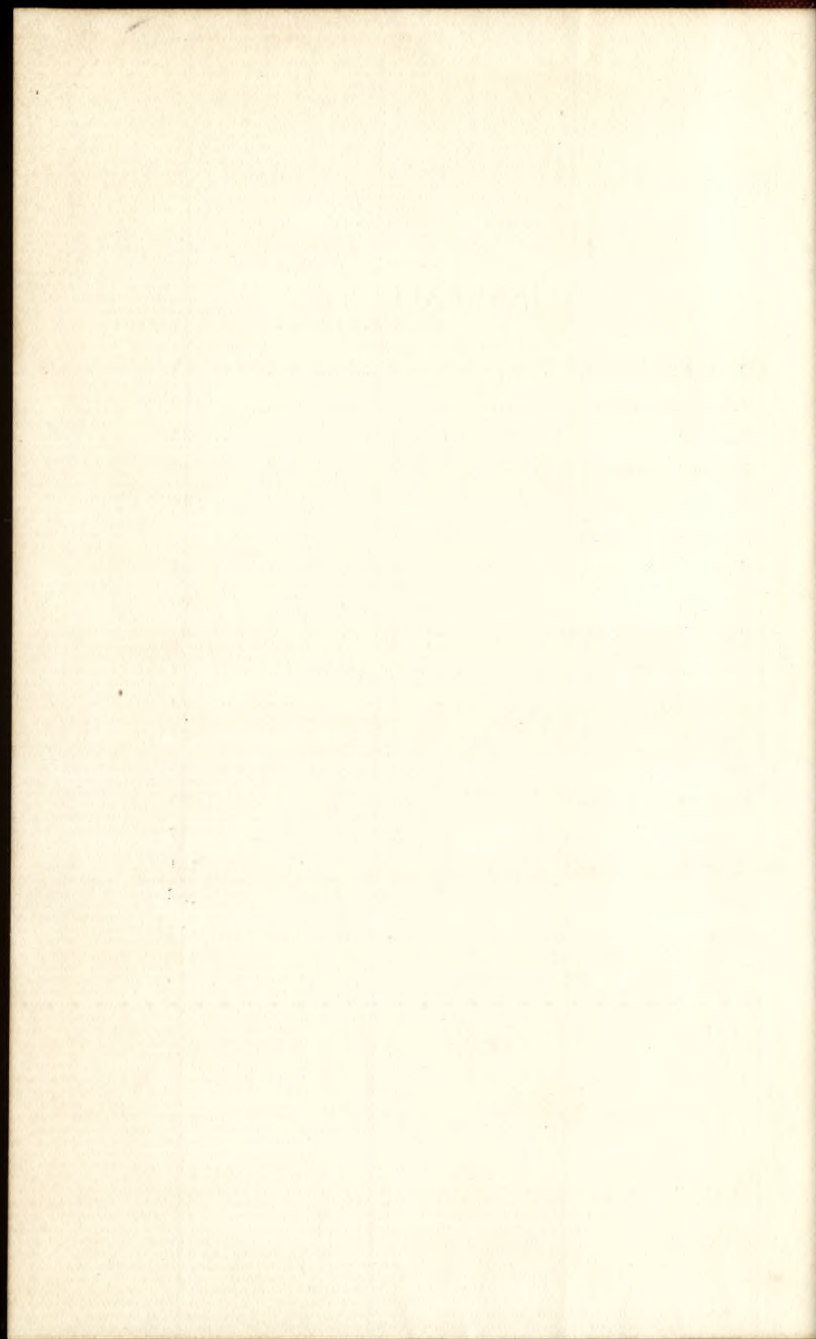
Den föll ur en byxficka då han klädde av sig en afton. Han kunde omöjligt förstå hur den kommit dit.

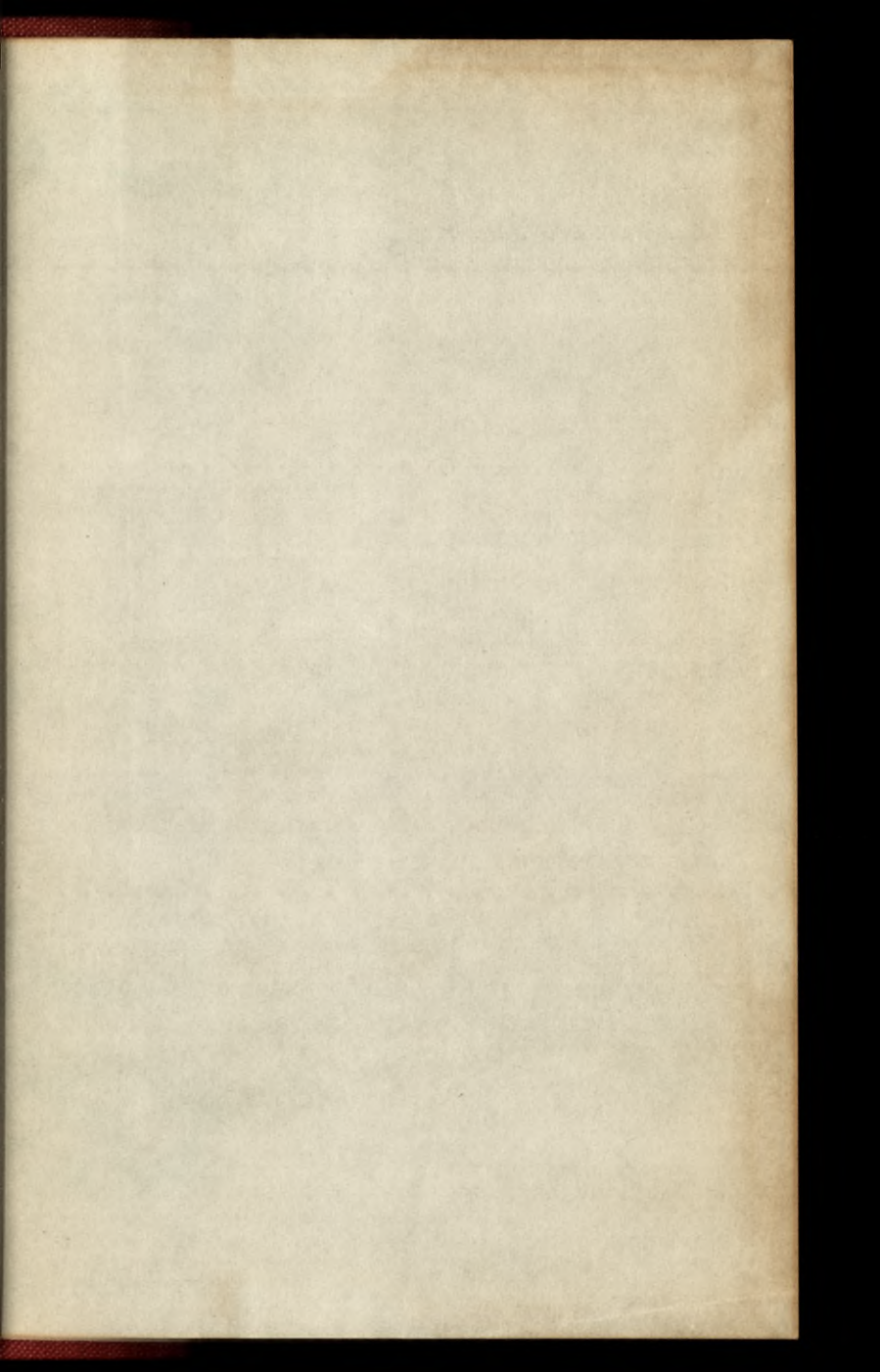

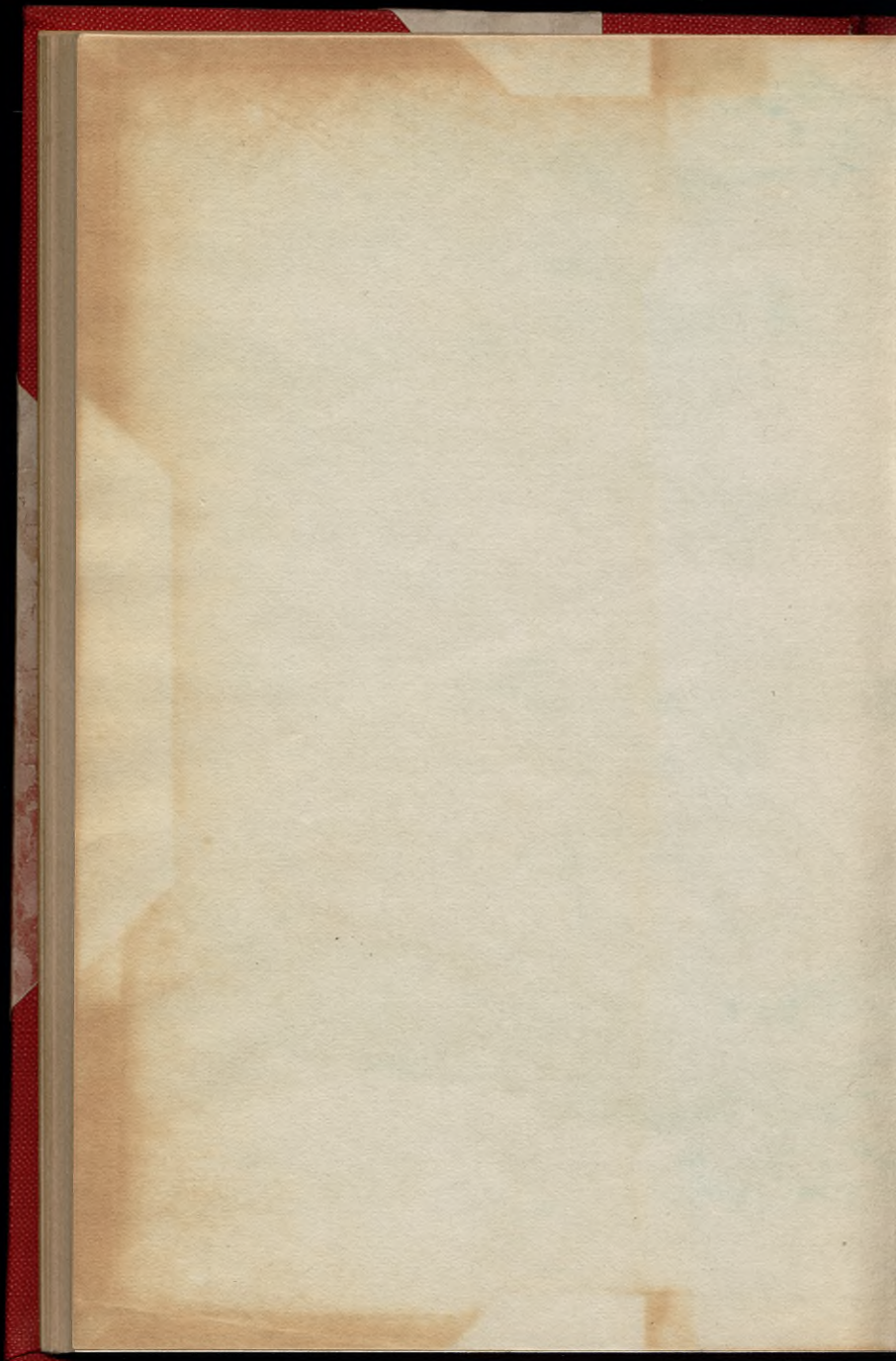

INNEHÅLL.

D. A. K.	3
Praktisk uppfostran	19
Reseberättelse	22
Bakom kulisserna	25
Förströelser	39
Ett vänligt utseende	45
Vax	51
En hatt	60
Erotisk korrespondens	67
Om snarkning	71
Sjärens liv	74
Om djur	77
Barberare	84
I en främmande stad	88
Engström	97
Henriksson	101
Berättaren	108
Dörren	115

6000180340

Göteborgs universitetsbibliotek

